

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2568 เล่มนี้เป็นปีที่ 5 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูนิติธรรมบัณฑิต

บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

สารบัญ

(ก)

บทบรรณาธิการ

- การบนบาน และการแก้บนตาพรานบุญกรณีศึกษาวัดยางใหญ่ หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนาทวี 1**
ศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE PLEDGE AND THE OFFERING REPAYS TA PHRAN BUN : A CASE STUDY OF AT YANG YAI,
MOO 6, THA KHUEN SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE
THAILAND

สุนิสา ช่วยแก้ว, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แชน้ำแก้ว, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, สุรินทร์ ทองทศ,
ศักรพงศ์ สกุลเมธากาจน์, นรากร ทองแท้

- แนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน 12**
คีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

GUIDELINES FOR CONSERVATION OF METHODS FOR MAKING TIE-DYE FABRIC FROM PLANTS TO
GIVE NATURAL COLORS IN THE COMMUNITY CASE STUDY OF BAN KHIRIWONG COMMUNITY,
VILLAGE NO. 10, KAMLON SUBDISTRICT, LANSKA DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

สุวิจักขณ์ คงเสน, ญัฐภัทร ธานีพงศ์, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แชน้ำแก้ว, เชษฐา มุทะมัด,
ศุภฤกษ์ ช่อคง, ภาณุญาพัชญ์ เห็นประเสริฐ

- มันพร้าวเขาขาว : กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษา 23**
ครอบครัวเยวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอยะรัง จังหวัด
นครศรีธรรมราช

KHAO KHAO COCONUT: THE PROCESS OF INHERITING KNOWLEDGE ON MAKING COCONUT IN
THE HOUSEHOLD. A CASE STUDY OF THE YAO WAPHA KHAMHAENG FAMILY, BAN KHAO KHAO
COMMUNITY, VILLAGE NO. 1, KHAO KHAO SUBDISTRICT, THUNG SONG DISTRICT, NAKHON SI
THAMMARAT PROVINCE

พัชระพร พริกเล็ก, ศศิธร จำปาทอง, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร, อุดมศักดิ์ เดโชชัย,
พิษณุ ไทระกุล, นฤฤทธิ์ จันทร์ขาว

- หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์ 31**
สืบศาสตร์พระราชา หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

PRINCIPLES OF AREA MANAGEMENT ACCORDING TO THE KHOK NONG NA MODEL A CASE STUDY
RUEAN KHANG NA. ORGANIC AGRICULTURE, KING, VILLAGE NO. 12, NA MAI PHAI SUBDISTRICT,
THUNG SONG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ศิริประภัสร์ อินทรพรหม, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร,
กิริติญา สุนทรภาพ, สุวรรณ วงศ์การค้า

สารบัญ (ต่อ)

ปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 5 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช	42
PROBLEMS FROM THE IMPACT OF TOURISM IN THE COMMUNITY, A CASE STUDY OF BAN KIRIWONG COMMUNITY, VILLAGE NO. 5, KAMLON SUBDISTRICT, LANSAGA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
นันทวัน บัวจันทร์, อลิษา ศิริวรรณ, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, เขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ , หทัยพร แสงอารยะกุล, วรรณรพี อมรวานิชย์	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	55

การบนบาน และการแก้บนตาพรานบุญกรณีศึกษาวัดยางใหญ่ หมู่ที่ 6 ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE PLEDGE AND THE OFFERING REPAYS TA PHRAN BUN : A CASE STUDY OF WAT YANG YAI, MOO 6, THA KHUEN SUB-DISTRICT, THA SALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

สุนิสา ช่วยแก้ว¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*}, เดโช ข่าน้ำแก้ว¹, พงศประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹, สุรินทร์ ทองทศ¹,
ศักรพงศ์ สกุนเมธากาจน์², นรากร ทองแท้²

Sunisa Chuaykaew¹, Jittima Damrongwattana^{1*}, Daycho Khaenumkaew¹, Pongprasit Onchun¹, Surin Thongthod¹,
Sakraphong Sakunmethakan², Narakorn Thongthae²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบนบาน และการแก้บนตาพรานบุญวัดยางใหญ่ เพื่อศึกษาผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การบนบานกับตาพรานบุญจะได้รับผลตามที่ได้นบนบานไว้ ทำให้ชีวิตการทำงานเจริญก้าวหน้า วัตถุประสงค์ของการบนบาน พบว่า มีการบนบานให้ตาพรานบุญช่วยให้หายป่วย บนบานเกี่ยวกับโชคลาภเงินทอง ขอให้ท่านช่วยเหลือเรื่องการเงิน การแก้บนความเชื่อเกี่ยวกับการแก้บนเมื่อได้สมหวังตามที่ได้นบนบานไว้แล้ว จะต้องแก้บน เพื่อไม่ให้มีอะไรติดค้างต่อกัน วัตถุประสงค์ของการแก้บน เพื่อให้เราทำตามคำบนบานที่ได้ให้ไว้ เมื่อเราสมหวังดังปรารถนาแล้วจึงถวายเครื่องแก้บน โดยการนำเครื่องแก้บนที่มีพวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า รวมถึงของแก้บนที่ได้กล่าวว่าถวายให้แก่ตาพรานบุญ จุดธูปเทียน กล่าวคำบูชาตามด้วยคำถวายของแก้บนแก่ตาพรานบุญ ผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ด้านสังคม ทำให้เราได้เข้าร่วมสังคมในวัด มีการทำบุญตามประเพณี ได้มานั่งพูดคุยกันมาเล่าถึงความสำเร็จผลที่ได้รับจากตาพรานบุญ ด้านเศรษฐกิจ ตาพรานบุญทำให้ผู้คนเข้ามากราบไหว้ขอพรทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงดีขึ้น ด้านคุณภาพชีวิต จากการบนบานตาพรานบุญ ทำให้ได้รับความสมหวัง ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความสบายใจ ราบรื่น สุขภาพแข็งแรง แคล้วคลาดปลอดภัย

คำสำคัญ: การบนบาน, การแก้บน, ตาพรานบุญ, วัดยางใหญ่

Abstract

This thesis aims to study the practice of making vows and fulfilling vows to Ta Phran Boon at Wat Yang Yai, and to examine the social, economic, and quality of life outcomes for the community of Wat Yang Yai, Tha Khuen Subdistrict, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. The study found that making vows to Ta Phran Boon results in the fulfillment of the vows, leading to career advancement. The purposes of making vows include seeking healing from

illness, praying for good fortune and wealth, and requesting assistance with work. The belief in fulfilling vows is that once the vow is fulfilled, the vow must be fulfilled to avoid any outstanding obligations. The purpose of fulfilling the vow is to honor the vow after the wish has been granted. This involves offering gifts including a garland, nine incense sticks, one candle, betel nut and leaves, a set of tobacco, white liquor, and a white cloth, along with other items promised to Ta Phran Boon. The incense and candles are lit, followed by a prayer and the offering of the gifts to Ta Phran Boon. The social outcomes include community participation in the temple and the practice of making merit according to tradition. We sat down to talk and share about the successes and benefits received from Ta Phran Boon. Economically, Ta Phran Boon has brought people to worship and ask for blessings, improving the economy within the community and surrounding areas. In terms of quality of life, making vows to Ta Phran Boon has led to fulfillment of wishes, resulting in a better quality of life, peace of mind, smooth sailing, good health, and protection from harm.

Keywords: Making Vows, Fulfilling Vows, Ta Phran Boon, Wat Yang Yai

บทนำ

ความเชื่อของมนุษย์ทุกชนชาติ เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือมนุษย์ดลบันดาลให้เป็นไป บังเกิดเป็นคุณ และโทษได้ มนุษย์จึงมีความกลัว และความเชื่อว่าไม่สามารถควบคุมได้สิ่งที่มนุษย์กระทำ คือ การเอาอกเอาใจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิพลเหนือมนุษย์เหล่านั้นด้วยการเซ่นไหว้ บวงสรวง หรืออื่น ๆ และมนุษย์ ต้องการสิ่งใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อเกิดความเจริญก้าวหน้าจึงบนบานขอให้สิ่งนั้น ๆ (ตัวน ลี เสง และ บุญยงค์ ไร่นาสี, 2543) ความเชื่อในสังคมไทยมีอยู่ในทุกพื้นที่ ทุกระดับ ตั้งแต่ในชีวิตประจำวัน ที่บ้าน ที่โรงเรียน มีเรื่องของความเชื่อ การบนบานศาลกล่าวเข้ามา ถ้าจะปฏิเสธความเชื่อในสังคมไทยจะให้อธิบายเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งต้องใช้เวลา แม้แต่ในระดับสถาบันการศึกษาที่สอนให้เกิดการตั้งคำถาม และพยายามหาคำอธิบายในเชิงเหตุผล หรือใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการอธิบาย แต่หลายต่อหลายครั้งพิธีกรรมในสถาบันการศึกษาก็ยังยึดโยงเกี่ยวกับระบบความเชื่อมีการบนบานศาลกล่าว ต้องย้อนกลับไปว่าระบบการศึกษาที่เราสั่งสมกันมาได้ทำลายความไม่รู้ ออกไปบ้างหรือไม่ หรือยิ่งตอกย้ำและสร้างความไม่รู้ให้สืบทอดกันมา (ปฐมนิธิ นาคสิงห์, 2560)

เมื่อประสบความสำเร็จจากการบนบานแล้ว จึงต้องแก้บนตามที่อธิษฐานขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ การแก้บน จึงเป็นคติความเชื่ออย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกชนชาติ ที่ล้วนมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือและศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง หากได้ผลสำเร็จตามปรารถนาแล้ว จะกระทำบางอย่างหรือนำสิ่งของบางอย่างมา (ถวาย) ให้เป็นการตอบแทนด้วยการขอบคุณที่ได้อำนวยพรให้ได้สิ่งที่สมหวังตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่สอนให้พุทธศาสนิกชนเชื่อในเรื่องของกรรม คือ กระทำเช่นไร ก็จะได้รับผลนั้นตามที่ตนเองเป็นผู้กระทำไว้ตอบแทน (คณะ บิเบลิคัล, 2565) คนที่บนแล้วไม่แก้บน ในเทวดา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เหมือนกับกรณีที่เรากล่าวคำสัญญา หรือคำสาบานว่าจะทำสิ่งใด เราก็จะต้องทำให้ได้ แต่หากว่าเราละเลย หรือหลงลืมไปก็อาจจะทำให้มีสิ่งมาบอกเหตุกับเรา เป็นการกระตุ้นความทรงจำว่าเราติดค้างอะไรกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่หรือไม่ ถึงจะลืมก็ตาม บางทีเป็นการพูดลอย ๆ ลม ๆ แล้ง ๆ แต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ท่านย่อมรู้ตลอดเวลา สิ่งนั้นจะมาเตือน ดังนั้น รับผิดชอบ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนได้สมหวังแล้วแต่แก้บนหรือยัง ก่อนที่สิ่งบอกเหตุนั้นจะกลายเป็นลางร้าย หากรอไปถึงเวลานั้นมันจะสายเกินไป (ธ.ธรรมรักษ์ และอมตะ เทพรักษา, 2565)

ในปัจจุบันความเชื่อและความศรัทธาในสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ยังมีผู้คนจำนวนหนึ่งมีความต้องการในสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยช่วยเหลืออยู่เสมอ เพราะเชื่อมั่นว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ตนเชื่อมั่นและศรัทธา มีพลังอำนาจพิเศษสามารถดลบันดาลให้สำเร็จได้ดัง เช่น เรื่องการแก้บน ที่ทุกวันนี้ก็ยังดำเนินควบคู่กันไปตามวิถีชีวิตของผู้คนทั่วไปโดยเฉพาะสังคมไทยแม้ว่าบางคนที่ยังไม่มีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้ เพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไร้เหตุผลไม่สามารถ

พิสูจน์ได้ แต่ในทางตรงข้ามหากเป็นคนที่เชื่อแล้วกลับคิดว่ายังเป็นสิ่งเดียวที่ยังสามารถพึ่งทางจิตใจได้ ในยามที่หมดหวังไม่มีกำลังในการแก้ไขปัญหา (กมลพรรณ บุญสุทธิ์, 2552) ดังนั้นการบนบานศาลกล่าวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการแก้บนอาจเป็นหนทางหนึ่งที่เป็นทางออกให้พวกเขาได้ วัดยางใหญ่ (ตาพรานบุญ) ตำบลท่าขึ้น อำเภอนาทม จังหวัดนครศรีธรรมราช ตาพรานบุญหรือที่เราเคยได้ยินในชื่อหน้ากากพรานบุญกันมาบ้างแล้ว นั่นเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองได้มาช้านานตั้งแต่ยุคบรรพชนในอดีต โดยเฉพาะชาวนครศรีธรรมราช ปัจจุบันได้มีผู้คนได้ไปบนบานศาลกล่าวตาพรานบุญ วัดยางใหญ่ ในเรื่องของเงินทอง โชคชะตาและเมตตามหานิยมกันอย่างมากมาย เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ที่บรรพบุรุษได้นับถือสืบต่อกันมาจากเชื้อสายของคนที่นับถือมโนราห์ ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะไปไหว้ขอเรื่องของการงาน โชคลาภ รวมไปถึงการมีเมตตามหานิยม และหาค้าขายก็เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น มีเสน่ห์เมตตามหานิยมคนรักเอ็นดู รูปเหมือน พรานบุญ หรือตาพรานบุญ วัดยางใหญ่ ได้สร้างขึ้นเมื่อ ปีพุทธศักราช 2555 โดย ดำริ นิमित ของ พระครูวินัยธรณัฐฐานันต์ สิทธิญาโณ (พระปลัดชาญฤทธิ์ในขณะนั้น)

“ท่านสตางค์” เจ้าอาวาส ให้ช่างเต่า (ชาวลาว) ซึ่งเป็นช่างก่อสร้างอุโบสถ ทำการปั้นรูปเหมือน องค์ปฐมบรมครูตาพรานบุญขึ้น โดยอาศัยนิมิตแรงอธิษฐานของเจ้าอาวาสและช่างผู้ปั้น จากนั้นได้ทำพิธีขออนุญาตขึ้นรูปขึ้นร่าง เสกสร้างทำการปั้นให้เป็นตัวตน (เดิมมีเฉพาะหน้ากากพรานบุญ) โดยช่างได้ใช้เวลาประมาณหนึ่งเดือน จึงแล้วเสร็จสมบูรณ์ อัญเชิญดวงจิตเข้าประดิษฐานภายใน จากนั้นจึงเชิญไปประดิษฐานที่บริเวณ ศาลาอุทกนิมิต ข้างศาลาการเปรียญ มีผู้คนเริ่มบนบานศาลกล่าวแล้วได้สมตามความปรารถนา ต่อมา ภายหลังได้ย้ายไปอยู่ศาลาหอพระ ปีพุทธศักราช 2557 ได้มีพิธีฉลองสมโภช พร้อมจัดสร้างวัดถมุงคล รุ่นแรก และได้ย้ายอีกครั้งไปประดิษฐานที่ศาลา ริมสระน้ำโบราณหน้าวัด โดยได้ยกเป็นโรงไม้หกเสา หลังคามุงจาก ซึ่งผ้าเพดานฉากสี และได้มีผู้คนที่ได้รับรู้ประสบการณ์ จากประสบการณ์ตนเองบ้างคนกล่าวขานบ้าง มาสักการะบูชามากขึ้นจึงขยายศาลาออกสามด้าน และหลังจากนั้นก็ได้ขยายให้ใหญ่กว่าเดิมอีก เพื่อเป็นที่ประดิษฐานสิ่งสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด ปีพุทธศักราช 2563 ได้สร้างวิหารหลังใหญ่ ก่ออิฐถือปูน ปั้นรูปเหมือนองค์ใหญ่หน้าตัก 5 เมตร ประดิษฐานเป็นองค์ประธาน และจะได้อัญเชิญองค์ปฐมบรมครู ตาพรานบุญ เข้าไปประดิษฐานภายในวิหาร ดังเห็นปรากฏในปัจจุบัน มีการเคารพนับถือ บูชาสักการะ ทางจิตใจ ทั้งด้านความศักดิ์สิทธิ์ ประกอบพิธีกรรม ภาควิชาการการแสดง และความบันเทิง จนปัจจุบันได้มีคนได้รู้จักกิตติศัพท์ กว้างขวาง จากประสบการณ์ส่วนตัวบ้าง ผู้คนกล่าวขานบ้าง ได้ไปบนบานศาลกล่าว สำเร็จตามความปรารถนา สมกับคำว่า “ตาพรานบุญ หนูนทรีพย์ ขอได้ไหว้รับ” ทั้งในเรื่องของหน้าที่การงาน การเงิน การศึกษาโชคลาภ วาสนา บารมี เกียรติยศ ชื่อเสียง แคล้วคลาดปลอดภัย และเมตตามหานิยม กันอย่างมากมาย จนเป็นที่รู้จักในวงกว้างอย่างทุกวันนี้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่จะไปไหว้ขอ เรื่องของโชคลาภ เสริมดวงชะตา เสริมบารมี หนูนทรีพย์ รวมไปถึงการมีเสริมเมตตามหานิยม ธุรกิจ หน้าที่การงาน การเงิน หรือตามความปรารถนา

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ การบนบาน และการแก้บนตาพรานบุญวัดยางใหญ่ อำเภอนาทม จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าขึ้น อำเภอนาทม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบนบาน และการแก้บนตาพรานบุญวัดยางใหญ่ ตำบลท่าขึ้น อำเภอนาทม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าขึ้น อำเภอนาทม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดยางใหญ่ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวที่มาเพื่อนบ้าน และนักท่องเที่ยวที่มาแค้นตาพรานบุญ ณ วัดยางใหญ่ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัดยางใหญ่ (ตาพรานบุญ) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายบุญโชค แก้วแกม (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) นายศวีระ แก้วแกม (ผู้ใหญ่บ้าน) นางอริสรา สงค์ประเสริฐ (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายสมปอง ละอองแก้ว (คณะกรรมการวัดยางใหญ่) นายไพรัช คงทวี (คณะกรรมการวัดยางใหญ่) และนางสาวสาวิตรี ฉิมเรือง (ผู้ประกอบการร้านจำหน่ายของแค้น)

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 การสัมภาษณ์แบบโครงสร้างเป็นสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการขนาน และการแค้นตาพรานบุญวัดยางใหญ่ และผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 การสังเกต การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้ทำวิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของการขนาน และการแค้นตาพรานบุญ แต่จะคอยเฝ้าดูอยู่ห่าง ๆ และจดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสังเกตโดยมีจุดมุ่งหมายการสังเกต คือ การขนาน และการแค้นตาพรานบุญวัดยางใหญ่ และผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการขนาน และการแค้นตาพรานบุญวัดยางใหญ่ และผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย และระบบสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด และแนวทางในการดำเนินการวิจัย

3.2 การสัมภาษณ์ ได้มาจากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษา ในการขอความอนุเคราะห์ทำแบบสัมภาษณ์ โดยเจาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน รวมไปถึงผู้ที่เข้ามาขนาน และแค้นตาพรานบุญวัดยางใหญ่ เพื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลตามเป้าหมาย โดยมีการกำหนดประเด็นคำถามให้ตรงตามขอบข่าย เนื้อหาวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้มีสรุปตามประเด็นในแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และภาคสนามแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยสรุปเป็นภาพรวม เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลครั้งต่อไป ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล หากพบว่ามีข้อมูลส่วนใดขาดหรือไม่ชัดเจน ก็ดำเนินการเก็บเพิ่มเติมต่อไปจนครบถ้วน เพื่อที่จะนำมาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลจนปรากฏออกมาให้สามารถอธิบายข้อเท็จจริง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามขอบเขตที่กำหนดไว้

ภาพที่ 1 ดอกไม้สำหรับไหว้ตาพรานบุญ

ภาพที่ 2 รูปเทียน

ภาพที่ 3 เครื่องเซ่นไหว้ตาพรานบุญ

ผลการวิจัย

การบनบาน และการแก้บนตาพรานบุญ วัดยางใหญ่ ตำบลท่าช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. การบนบาน

1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบาน พบว่า เชื่อว่าการบนบานกับตาพรานบุญแล้วจะได้รับผลตามที่ได้นบนบานไว้ ทำให้ชีวิต การทำงานเจริญก้าวหน้า การบนบานจะเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีพลังอำนาจในการช่วยเหลือ โดยมีความศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าเมื่อขอสิ่งใดแล้ว สิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยให้สิ่งที่ขอสมหวัง ผู้ที่ขอพรเชื่อว่าหากบนบานแล้วคำขอนั้นจะเป็นจริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการบนบาน พบว่า มีการบนบานให้ตาพรานบุญช่วยให้หายป่วย บนบานเกี่ยวกับโชคลาภเงินทอง ให้ลูกหาย ลูกปลอดภัย ขอให้สอบติด ขอให้ท่านช่วยเหลือเรื่องการเงิน ให้นำหน้าที่การงานเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น บนบานเกี่ยวกับสุขภาพ ให้สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย ให้ได้สถานที่เรียนดี ๆ

ภาพที่ 4 แสดงผู้ที่มาบนบานตาพรานบุญ

1.3 เครื่องบนบาน พบว่าในการแก้บนตาพรานบุญนั้น เครื่องแก้บนนั้นแล้วแต่ใครจะบनไว้ว่าจะถวายสิ่งใดแก่ท่าน สำหรับเครื่องแก้บนหลักๆ ที่ใช้ในการแก้บนตาพรานจะมี พวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า ส่วนของแก้บนที่ได้กล่าวไว้ส่วนใหญ่จะเป็นการจุดลูกประทัดถวาย โดยส่วนใหญ่จะมาแก้บนเมื่อสมหวังตามคำขอที่ได้บนบานไว้

1.4 พิธีกรรมในการบนบาน โดยการนำเครื่องบนบาน มีพวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า จุดรูปเทียน แล้วก็กล่าวคำบูชา ซึ่งจะมีป้ายติดไว้ เราก็ก้าวตามนั้น ต่อด้วยสิ่งที่ต้องการบนบาน คำขอบนบาน อยากได้ ปรารถนาสิ่งใดกับบนบานเอากับตาพราน

ภาพที่ 5 วางของถวายตาพรานบุญ

ภาพที่ 6 คาถาบูชาตาพรานบุญ

ภาพที่ 7 การบนบานต่อตาพรานบุญ

2. การแก้บน

2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการแก้บน พบว่า เมื่อได้สมหวังตามที่ได้บนบานไว้แล้ว ก็จะต้องแก้บน เพื่อไม่มีอะไรติดค้างต่อกัน การแก้บนเชื่อว่าทำให้เราทำตามคำพูดที่ได้ให้ไว้ หากเราไม่แก้บนก็จะติดเหมยรย ทำให้เราเจ็บไข้ได้ป่วย โดยไม่ทราบสาเหตุได้ การแก้บนช่วยให้เราสบายใจขึ้น เหมือนเราได้ตามสัญญา คำพูดที่ได้พูดเอาไว้

2.2 วัตถุประสงค์ของการแก้บน เพื่อให้เราทำตามคำบนบานที่ได้ให้ไว้ เมื่อเราสมหวังดังปรารถนา วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้เกิดความสบายใจว่าได้ทำตามคำพูดที่ได้ให้ไว้ เช่น การถวายของ การปฏิบัติพิธีกรรม หรือ การกระทำบางอย่าง หากพรที่ขอได้รับการตอบสนอง จึงต้องทำการแก้บนเพื่อตอบแทนคำสัญญานั้น การแก้บนแล้วทำให้เราสบายใจ ว่าได้ทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้

2.3 เครื่องแก้บน เครื่องแก้บนจะถวายให้ตามคำที่ได้บนไว้ว่าจะถวายอะไรให้ท่าน บางคนแก้บนด้วยการจุดประทัดถวาย การถวายเหล้าขาว ถวายผ้าขาวม้า หรือสิ่งของอื่นๆ ตามที่ได้กล่าวว่าในการบนบานเมื่อครั้งก่อน แต่ส่วนมากจะนิยมแก้บนด้วยการจุดประทัด เพื่อส่งให้ถึงตาพรานบุญด้วยเสียงดังกังวาน

ภาพที่ 8 ของแก้มันตาพรานบุญ

2.4 พิธีกรรมในการแก้มัน โดยการนำเครื่องบนบาน มีพวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า รวมถึงของแก้มันที่ได้กล่าวว่ายถวายให้แก่ตาพรานบุญ แล้วจึงจุดธูปเทียน แล้วก็กล่าวคำบูชา ตามด้วยคำถวายของแก้มันแก่ตาพรานบุญ

3. ผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าช้าง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 ด้านสังคม ทำให้เราได้เข้าร่วมสังคมนิเวศ มีการทำบุญตามประเพณีด้วย นอกเหนือจากการมาบนบานขอพรแล้ว ได้ทำบุญตามประเพณี ประชาชนจะมาร่วมตัวกันที่วัดจำนวนมาก ยิ่งในช่วงเทศกาลแล้ว จะมีคนมาก ได้มานั่งพูดคุยกัน มาเล่าถึงความสำเร็จผลที่ได้รับจากตาพรานบุญ การบนบานศาลกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดประเพณีและความเชื่อที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาในท้องถิ่น โดยเฉพาะในภาคใต้ การบนบานต่อ "ตาพรานบุญ" ช่วยส่งเสริมให้คนรุ่นหลังรู้จักและรักษาวัฒนธรรมนี้ต่อไป ทำให้ประเพณีและความเชื่อของท้องถิ่นไม่สูญหายไป

3.2 ด้านเศรษฐกิจ การที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ ตาพรานบุญ ทำให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามากราบไหว้ขอพร ทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงดีขึ้น ชาวบ้านได้ขายของ ได้ขายสินค้า รอบๆ วัดก็มีการตั้งขายของ บูชา ชาวบ้านก็นำผลผลิตทางการเกษตรเข้ามาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว รอบๆ มีการสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ที่มาบนบานแล้วทำให้รู้สึกสบายทำมาหากินได้คล่องตัวขึ้น

3.3 ด้านคุณภาพชีวิต จากการบนบานตาพรานบุญ ทำให้ได้รับความสมหวัง ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความสบายใจ ทำอะไรก็คล่อง รวดเร็ว มีสุขภาพแข็งแรง แคล้วคลาดปลอดภัยการบนบานศาลกล่าวผูกพันกับการทำความดี เช่น การทำบุญ การปฏิบัติศีล หรือการเลิกนิสัยที่ไม่ดี การที่บุคคลมีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งเหล่านี้ หลังจากได้รับพรแล้ว สามารถช่วยพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในแง่ของการมีจิตใจที่บริสุทธิ์และประพฤติปฏิบัติที่ดี

อภิปรายผล

การบนบาน และการแก้มันตาพรานบุญ วัดยางใหญ่ ตำบลท่าช้าง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. การบนบาน

1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบาน พบว่า เชื่อว่าการบนบานกับตาพรานบุญแล้วจะได้รับผลตามที่ได้นบนบานไว้ ทำให้ชีวิต การทำงานเจริญก้าวหน้า การบนบานจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่มีพลังอำนาจในการช่วยเหลือ โดยมีความศรัทธาและความเชื่อมั่นว่าเมื่อขอสิ่งใดแล้ว สิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยให้สิ่งที่ขอสมหวัง ผู้ที่ขอพรเชื่อว่าหากบนบานแล้วคำขอนั้นจะเป็นจริง โดยวิธีการบนบานจะคล้ายกับการบนบานต่อสิ่ง

ศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ คือ การให้สัญญาว่าหากคำขอเป็นจริงจะทำการแก้บน เช่น การถวายสิ่งของ หรือทำบุญให้กับตาพรานบุญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระครูสิริรัตนานุวัตร ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลการบนบาน บวงสรวงในสังคมไทย กล่าวว่า พื้นฐานแนวคิดของการบนบานนั้น มีตำนานพัฒนาการมาจากวิถีชีวิตของชาวอินเดีย แต่โบราณกาล ที่มีความเชื่อพิธีบูชาญ ซึ่งใช้ชีวิตสัตว์เป็น ๆ ฆ่าเพื่อบูชาเทพเจ้า ต่างจากการบนบาน บวงสรวงที่ไม่ได้ใช้ชีวิตสัตว์เป็น ๆ เป็นลักษณะทำพิธีกรรม คือ การสังเคราะห์ เช่น เทวดาพลี คือ ปฏิบัติ ตนที่ดีต่อเทวดาในฐานะมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า พิธีกรรมทางศาสนา เกือบทุกพิธีจะอัญเชิญเทวดาจากทุกสารทิศมาร่วมพิธีเพื่อรับรู้ รับฟังและขอให้ช่วยคุ้มครอง ให้โชคลาภแก่ ชีวิตทรัพย์สิน เช่นพิธีทำบุญโดยพระสงฆ์จะกล่าวบทสวดคาถา จะรูป และพิธีบวงสรวงก็เช่นเดียวกัน เน้นมาที่การบอกกล่าวต่อเทวดาและขอให้เทวดาเห็นชอบ มีกรณีตัวอย่างที่พิธีบนบานต่อเทวดาแล้ว ได้ผล นั่นคือ เศรษฐีสองสามีภรรยาแต่งงานแล้วไม่มีบุตร จึงทำพิธีขอบุตรกับเทวดาประจำต้นไทร ผล คือ ได้บุตรชาย นามว่า ธรรมบาลกุมาร ซึ่งเป็นคนฉลาดสามารถพูดภาษานกได้ รับทำตอบปัญหา 3 ราศี กับกบิลพรหมแล้วได้ชัยชนะ จึงมีอิทธิพลทำพิธีบนบาน บวงสรวงเพื่อขอบุตร หรือของโชคลาภอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันนี้ด้วย (พระครูสิริรัตนานุวัตร, 2558)

1.2 วัตถุประสงค์ของการบนบาน พบว่า มีการบนบานให้ตาพรานบุญช่วยให้หายป่วย บนบานเกี่ยวกับโชคลาภเงินทอง ให้ถูกหวย ถูกลอตเตอรี่ ขอให้สอบติด ขอให้ท่านช่วยเหลือเรื่องการทำงาน ให้หน้าที่การทำงานเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น บนบานเกี่ยวกับสุขภาพ ให้สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย ให้ได้สถานที่เรียนดี ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ตัวน ลี เริง และบุญยิ่ง ไร่สุขสิริ ศึกษาเรื่อง ความเป็นมาของวัดจันและศาลเจ้าจันในประเทศไทย กล่าวว่า เรื่องที่มนุษย์นิยมมาทำการบนบานศาลกล่าว เช่น การขอให้มีบุตร การขอให้หายเจ็บป่วย การขอให้แคล้วคลาดปลอดภัย การทำมาค้าขายดี และหน้าที่การทำงานมีความก้าวหน้า แม้กระทั่งเรื่องของการศึกษา การสอบเป็นต้น (ตัวน ลี เริง และบุญยิ่ง ไร่สุขสิริ, 2543)

1.3 เครื่องบนบาน พบว่าในการแก้บนตาพรานบุญนั้น เครื่องแก้บนนั้นแล้วแต่ใครจะบนไว้ว่าจะถวายสิ่งใดแก่ท่าน สำหรับเครื่องแก้บนหลัก ๆ ที่ใช้ในการแก้บนตาพรานจะมี พวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า ส่วนของแก้บนที่ได้กล่าวไว้ส่วนใหญ่จะเป็นการจุดลูกประทัดถวาย โดยส่วนใหญ่จะมาแก้บนเมื่อสมหวังตามคำขอที่ได้บนบานไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญทิศา ผิวผาด และคณะ ศึกษาเรื่อง ความเชื่อ การบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนศาลเจ้าแม่หม่มสาว เกาะนมสาว ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กล่าวว่า การบนบานกับเจ้าแม่หม่มสาว ผู้บนบานต้องจุดรูป 16 ดอก เทียน 1 เล่ม สาเหตุที่ต้องจุดรูป 16 ดอก เนื่องจากเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา การบูชาพระใช้รูป 3 ดอก ในส่วนของการไหว้ศาลใช้รูป 9-16 ดอก ตามที่ได้สืบทอดกันมา (ขวัญทิศา ผิวผาด และคณะ, 2555)

1.4 พิธีกรรมในการบนบาน โดยการนำเครื่องบนบาน มีพวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า จุดรูปเทียน แล้วก็กล่าวคำบูชา ซึ่งจะมีป้ายติดไว้ เราก็ก้าวตามนั้น ต่อด้วยสิ่งที่ต้องการบนบาน คำขอบนบาน อยาได้ บรรณาสั่งใดก็บนบานเข้ากับตาพราน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธ.ธรรมรักษ์ และอมตะ เทพรักษา เรื่อง สูดยอดเคล็ดศักดิ์สิทธิ์ ขอพรเป็น ได้ทุกอย่าง กล่าวว่า การบนบาน ตั้งจิตให้สงบนิ่ง แล้วก็จุดธูปจำนวนดอกตามสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เราบนบาน จากนั้นสวดมนต์ อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะวะ พุทัง ะคะวันตัง อภิวาเทมิ (กราบ) สวากขาโต ะคะวะตา ธัมโม ธัมมังนะมัสสามิ (กราบ) สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ) นะโม ตัสสะ ะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทโธสสะ (3 จบ) โอม นะโม พุทธายะ เมื่อท่องคาถาเสร็จแล้วก็ให้ตั้งจิตอธิษฐานขอพร ให้กล่าวชื่อและนามสกุล จากนั้นก็ให้กล่าวบนบานตามที่ปรารถนา (ธ.ธรรมรักษ์ และอมตะ เทพรักษา, 2565)

2. การแก้บน

2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการแก้บน พบว่า เมื่อได้สมหวังตามที่ได้บนบานไว้แล้วก็ต้องแก้บนเพื่อไม่ให้มีอะไรติดค้างต่อกัน การแก้บนเชื่อว่าทำให้เราทำตามคำพูดที่ได้ให้ไว้ หากเราไม่แก้บนก็จะติดเหมย

ทำให้เราเจ็บไข้ได้ป่วย โดยไม่ทราบสาเหตุได้ การแก้บนช่วยให้เราสบายใจขึ้น เหมือนเราได้ตามสัญญา คำพูดที่ได้พูดเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คณาวา ไบเขียว ศึกษาเรื่อง บนบานอย่างไร ให้อธิษฐาน ขอพร สมดังปรารถนา กล่าวว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการแก้บน หมายถึง การขอ หรือปรารถนาสิ่งใดแล้วได้รับผลสำเร็จตามที่ปรารถนาแล้วทำการบูชาด้วยเครื่องเซ่นไหว้ตามที่ได้กล่าวไว้ หากไม่แก้บนตามที่ให้ไว้อาจทำให้เกิดสิ่งไม่ดีกับผูบบานได้ (คณาวา ไบเขียว, 2565)

2.2 วัตถุประสงค์ของการแก้บน เพื่อให้เราทำตามคำบนบานที่ได้ให้ไว้ เมื่อเราสมหวังดังที่ปรารถนา วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้เกิดความสบายใจว่าเราได้ทำตามคำพูดที่ได้ให้ไว้ เช่น การถวายของ การปฏิบัติพิธีกรรม หรือการกระทำบางอย่าง หากพรที่ขอได้รับการตอบสนอง จึงต้องทำการแก้บนเพื่อตอบแทนคำสัญญานั้น การแก้บนแล้วทำให้เราสบายใจ ว่าเราได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ narvist ศึกษาเรื่อง พวงมาลัยสายมู แก้บน เสริมดวง พร้อมวิธีแก้บนอย่างไรให้ปัง กล่าวว่า พวงมาลัยสำหรับสายมู หรือพวงมาลัยที่สามารถเลือกออกแบบดอกไม้ได้เองตามความต้องการ เรียกได้ว่าเป็นอีกหนึ่งไอเดี่ยพวงมาลัยดอกไม้สดที่กำลังมาแรง และได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบันนี้ เนื่องด้วยความต้องการในการบูชาพระ และเทพเทวดาของลูกค้าแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้รูปแบบของพวงมาลัยที่จะถูกเลือกนำไปถวาย จึงจำเป็นที่จะต้องมีความแตกต่างกันตามไปด้วย เพื่อการแก้บน และเสริมดวงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Narvist, 2567)

2.3 เครื่องแก้บน เครื่องแก้บนจะถวายให้ตามคำที่ได้บนไว้ว่าจะถวายอะไรให้ท่าน บางคนแก้บนด้วยการจุดประทัดถวาย การถวายเหล้าขาว ถวายผ้าขาวม้า หรือสิ่งของอื่นๆ ตามที่ได้กล่าวว่าในการบนบานเมื่อครั้งก่อน แต่ส่วนมากจะนิยมแก้บนด้วยการจุดประทัด เพื่อส่งให้ถึงตาพรานบุญด้วยเสียงดังกังวาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพารักษ์ ชนะบวรวัฒน์ ศึกษาเรื่อง การบนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธในสังคมไทย กล่าวว่า พิธีแก้บนกระทำโดยการจัดเครื่องเซ่นไหว้ตามที่ได้ตกลงบนบานไว้ เช่น บอกกล่าวว่าจะแก้บนด้วยเหล้า 1 ขวด ไก่ต้ม 1 ตัวหรือหัวหมู เป็นต้น และจะต้องเตรียมสิ่งของที่ใช้ประกอบกับการแก้บนอีก คือ ถาดใส่เสื้อผ้าขาวม้า ยกเว้นกางเกงห้ามนำมาโดยเด็ดขาด วางใส่ถาดจำนวน 4 ถาด พร้อมด้วยข้าวสุก หมากพลู เปลือกไม้จัดเป็นคู่ ๆ วางใส่ถาดเสื้อผ้านั้น (ยุพารักษ์ ชนะบวรวัฒน์, 2560)

2.4 พิธีกรรมในการแก้บน โดยการนำเครื่องบนบาน มีพวงมาลัย รูป 9 ดอก เทียน 1 เล่ม หมากพลู ยาสูบ 1 ชุด เหล้าขาว และผ้าขาวม้า รวมถึงของแก้บนที่ได้กล่าวว่าถวายให้แก่ตาพรานบุญ แล้วจึงจุดธูปเทียน แล้วก็กล่าวคำบูชา ตามด้วยคำถวายของแก้บนแก่ตาพรานบุญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพารักษ์ ชนะบวรวัฒน์ ศึกษาเรื่อง การบนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธในสังคมไทย ได้กล่าวถึงการแก้บน โดยแยกออกเป็นการถวายวัตถุสิ่งของ ไม่ว่าจะเป็นของกิน หรือของใช้ การแสดงทั้งที่จัดการแสดงเอง และที่จ้างการสร้างบุญหรือการทำความดีที่มักจะเห็นในรูปแบบของการให้ และการปฏิบัติ (ยุพารักษ์ ชนะบวรวัฒน์, 2560)

3. ผลลัพธ์ด้านสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ของชุมชนวัดยางใหญ่ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 ด้านสังคม ทำให้เราได้เข้าร่วมสังคมในวัด มีการทำบุญตามประเพณีด้วย นอกเหนือจากการมาบนบานขอพรแล้ว ได้ทำบุญตามประเพณี ประชาชนจะมารวมตัวกันที่วัดจำนวนมาก ยิ่งในช่วงเทศกาลแล้วจะมีคนมาก ได้มานั่งพูดคุยกัน มาเล่าถึงความสำเร็จผลที่ได้รับจากตาพรานบุญ การบนบานศาลกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดประเพณีและความเชื่อที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาในท้องถิ่น โดยเฉพาะในภาคใต้ การบนบานต่อ "ตาพรานบุญ" ช่วยส่งเสริมให้คนรุ่นหลังรู้จักและรักษาวัฒนธรรมนี้ต่อไป ทำให้ประเพณีและความเชื่อของท้องถิ่นไม่สูญหายไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิทธิพงษ์ บุญทอง ศึกษาเรื่อง วัดเจดีย์ไฉ่: พื้นที่ของการนิยามความหมาย จากการศึกษา พบว่า การตีความเกี่ยวกับวัดเจดีย์ไฉ่มีความหลากหลาย เนื่องจากวัดแห่งนี้เป็นที่พึ่งทางจิตใจ สำหรับผู้คนจำนวนมาก ผู้ศรัทธาต่างเดินทางมาที่วัดเพื่อ ขอพรให้พ้นจากเคราะห์กรรม ขจัดสิ่งอัปมงคล และโรคภัยไข้เจ็บ ออกจากชีวิต นอกจากนี้ วัดยังเป็นที่อยู่อาศัยอย่างกว้างขวางในฐานะสถานที่สำหรับ

ขอโชคลาภ ขอเลขเด็ด เสี่ยงโชค และบนบานศาลกล่าว รวมถึง ขอให้สิ่งของที่สูญหายกลับคืนมา หลายคนเชื่อว่าการมาสักการะที่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้สามารถช่วยส่งเสริม ความเจริญรุ่งเรืองและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความสำคัญของวัดเจดีย์ไฉ้เกิดจากผู้คนเดินทางมาขอพรและบนบานศาลกล่าว จนทำให้วัดแห่งนี้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางของ ความศรัทธาทางศาสนา เท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงสัญลักษณ์ ที่ซึ่งผู้มาเยือนสามารถ ชื่นชมความยิ่งใหญ่ของเครื่องบูชาต่าง ๆ ที่ถูกนำมาถวายเพื่อเป็นการแก้บนหลังจากคำอธิษฐานสัมฤทธิ์ผล (สิทธิพงษ์ บุญทอง, 2561)

3.2 ด้านเศรษฐกิจ การที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ ตาพรานบุญ ทำให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามากราบไหว้ขอพร ทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงดีขึ้น ชาวบ้านได้ขายของ ได้ขายสินค้ารอบ ๆ วัดก็มีการตั้งขายของบูชา ชาวบ้านก็นำผลผลิตทางการเกษตรเข้ามาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวรอบ ๆ มีการสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ที่มานบนบานแล้วทำให้รู้สึกสบายทำมาหากินได้คล่องตัวขึ้น ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของสิทธิพงษ์ บุญทอง ศึกษาเรื่อง วัดเจดีย์ไฉ้: พื้นที่ของการนิยามความหมาย จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่เข้าเที่ยวชมรูปปั้นไฉ้ตลอดจนสิ่งบูชาที่นำมาแก้บน เช่น รูปปั้นไก่ชน กองปะทัด จนกลายเป็นพื้นที่ของการทำมาหากินของชาวบ้านในพื้นที่วัดและยังคงความเป็นพื้นที่ของการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ในวัด อีกทั้งยังทำให้วัดได้รับปัจจัยในการปฏิสังขรณ์สืบต่อพระพุทธศาสนา (สิทธิพงษ์ บุญทอง, 2561)

3.3 ด้านคุณภาพชีวิต จากการบนบานตาพรานบุญ ทำให้ได้รับความสมหวัง ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความสบายใจ ทำอะไรก็คล่อง ราบรื่น มีสุขภาพแข็งแรง แคล้วคลาดปลอดภัยการบนบานศาลกล่าวผูกพันกับการทำความดี เช่น การทำบุญ การปฏิบัติศีล หรือการเลิกนิสัยที่ไม่ดี การที่บุคคลมีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งเหล่านี้ หลังจากได้รับพรแล้ว สามารถช่วยพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมและปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในแง่ของการมีจิตใจที่บริสุทธิ์และประพฤติปฏิบัติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ความเชื่อและพิธีกรรมของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับศาลเจ้าพระอรหันต์จิ้งหะทนายแก้ว ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พิธีการดูดวง กังจะดูดวงจากวันเดือนปีเกิด เชื่อว่าการดูดวงเป็นการดูเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การถือศีลกินผักเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับการทำบุญละเว้นการทานเนื้อสัตว์เพื่อสร้างบุญบารมีให้กับตนเองทั้งยังเป็นการฝึกจิตใจให้บริสุทธิ์ ดำรงอยู่บนความมีสติ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 9 ปัจจัยที่นำไปสู่ความเชื่อและการปฏิบัติในการแก้บน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ พบว่า ความเชื่อในตาพรานบุญ วัดยางใหญ่ เป็นภูมิปัญญาที่หยั่งรากลึก และส่งผลบวกต่อทั้งเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของชาวนครศรีธรรมราช ดังนั้น วัดควรเร่งพัฒนาระบบการจัดการพื้นที่และสื่อสารขั้นตอนพิธีกรรมให้เป็นระเบียบปลอดภัย ขณะที่ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐควรผนึกกำลังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านแคมเปญเชิงรุก พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายใหม่ ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้และสืบทอดวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยในอนาคตควรมีการวิจัยเจาะลึกด้านปัจจัยแห่งความศรัทธาและการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ บุญสุทธิ. (2552). นามานุกรมชนบประเพณีไทย หมวดประเพณีราษฎร์ เล่ม 3 (คติความเชื่อ). นนทบุรี: โรงพิมพ์บริษัทโกลด์สมิธแคปปิตอล จำกัด.
- ขวัญทิwa ผิวผาด และคณะ. (2555). ความเชื่อ การบนบานและการใช้ของแก้บนผู้ที่มาแก้บนศาลเจ้าแม่มนมสาว เกาะนมสาว ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน รายงานการวิจัย สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะ บิเชียว. (2565). บนบานอย่างไร ให้อธิษฐาน ขอพร สมดังปรารถนา. เรียกใช้เมื่อ 28 กันยายน 2565 จาก <https://shorturl.asia/68nxS>
- ถ้วน ลี เสง และบุญยิ่ง ไร่สุขสิริ. (2543). ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศาสนาเพื่อการพัฒนา.
- ธ.ธรรมรักษ์ และอมตะ เทพรักษา. (2565). สุดยอดเคล็ดศักดิ์สิทธิ์ ขอพรเป็น ได้ทุกอย่าง. เรียกใช้เมื่อ 22 ธันวาคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/CaMoK>
- ปรีนทร์ นาคสิงห์. (2560). ถอดรหัส “บนบาน” ความเชื่อร่วมสมัยของวัยรุ่นไทย. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/2eJyM>
- พระครูสิริรัตนานุวัตร. (2558). อิทธิพลการบนบานบวงสรวงในสังคมไทย. วารสารวัฒนธรรมศาสตร์, 29(16), 19-29.
- ยุพารักษ์ ชนะบวรวัฒน์. (2560). การบนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธในสังคมไทย. ใน วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิพงษ์ บุญทอง. (2561). วัดเจติยไ้อู่: พื้นที่ของการนิยามความหมาย. ใน วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขา พัฒนามนุษย์และสังคม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Narvist. (2567). พวงมาลัยสายมู แก้บน เสริมดวง พร้อมวิธีแก้บนอย่างไรให้ปัง. Retrieved ธันวาคม 22, 2568, from <https://shorturl.asia/YOuCD>

แนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GUIDELINES FOR CONSERVATION OF METHODS FOR MAKING TIE-DYE FABRIC FROM PLANTS TO GIVE NATURAL COLORS IN THE COMMUNITY CASE STUDY OF BAN KHIRIWONG COMMUNITY, VILLAGE NO. 10, KAMLON SUBDISTRICT, LANSAKA DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

สุวิจักขณ์ คงเสน¹, ณัฐภัทร ธานินพงษ์¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*}, เดโช แชนน้ำแก้ว¹, เชษฐา มุหะหมัด¹,
ศุภฤกษ์ ช่อคง², ภิญญาพัชญ์ เห็นประเสริฐ²

Suwijak Kongsen¹, Natthapat Thaninpong¹, Jittima Damrongwattana^{1*}, Daycho Khaenumkaew¹, Chettha Muhamad¹,
Supparuek Chorkong², Pinyaphat Henprasert²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน และเพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1. วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน พบว่า 1.1 วิธีการสกัดสีจากพืช ให้สีธรรมชาติต้องมีกระเพาะใบบัว หรือหม้อย้อมสแตนเลส สีดำต้องต้มเปลือกไม้แก่นพอ โดยต้มน้ำ ให้มากกว่าของน้ำหนัก และต้องต้มด้วยไฟอ่อน 1 คืนแล้วนำขึ้นมาตักน้ำ ไปไว้ในกะละมัง 1.2 วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน นำผ้าไปล้างน้ำให้สะอาด แล้วนำผ้ามา มัดกับยาง เพื่อให้เกิดลวดลาย และนำผ้าไปต้มไว้ 4 ชั่วโมง แล้วกลับผ้าไปมาทุก ๆ 10 นาทีเพื่อให้สีสม่ำเสมอ เท่ากัน 1.3 วิธีการถ่ายทอดความรู้ผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ ผู้ใหญ่ในชุมชนร่วมกันสนับสนุนการถ่ายทอด ความรู้ให้กับผู้คนที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับผ้ามัดย้อม 2. แนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สี ธรรมชาติในชุมชน พบว่า 2.1 การตระหนักในคุณค่าพืชให้สีธรรมชาติ ทำให้เห็นคุณค่า และรู้จักใช้ทุกสิ่งให้เกิด ประโยชน์สูงสุด 2.2 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จากลวดลายผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ สนับสนุนการทำผ้า มัดย้อมด้วยสีธรรมชาติโดยการเผยแพร่และให้ความรู้กับชาวบ้านในชุมชน 2.3 สนับสนุนการสืบสานความรู้พืชให้สี ธรรมชาติในชุมชนโดยการจัดกิจกรรมสอนความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง

คำสำคัญ: อนุรักษ์, ผ้ามัดย้อม, ชุมชนบ้านคีรีวง

* Received 24 August 2025; Revised 17 November 2025; Accepted 15 December 2025

Abstract

This study aims to investigate the methods of making natural plant-based tie-dye fabrics in the community and to examine ways to conserve these methods. A case study focuses on Ban Kiriwong Community, Village No. 10, Kamlon Subdistrict, Lanska District, Nakhon Si Thammarat Province, using qualitative research methods. The results showed that: 1. Methods of making natural plant-based tie-dye fabrics in the community: 1.1 Extraction of natural dyes requires a large wok or stainless steel dyeing pot. For black dye, the bark of a certain tree species is boiled in water (more water than its weight) over low heat overnight. The resulting liquid is then collected in a basin. 1.2 Fabric making process: The fabric is washed, then tied with rubber to create patterns. The fabric is then boiled for 4 hours, turning it every 10 minutes to ensure even dyeing. 1.3 Methods of knowledge transfer regarding natural plant-based tie-dyeing. 1. Community adults collaboratively support the transfer of knowledge about tie-dyeing to those seeking information about the craft. 2. Guidelines for conserving the traditional method of tie-dyeing using natural plant dyes in the community revealed the following: 2.1 Awareness of the value of natural plant dyes leads to appreciation and the ability to utilize resources to their fullest potential. 2.2 Promoting creativity in tie-dye patterns using natural plant dyes supports the practice of tie-dyeing with natural dyes by disseminating knowledge and information to villagers in the community. 2.3 Supporting the continuation of knowledge about natural plant dyes in the community by organizing teaching activities for future generations.

Keywords: Conservation, Tie-dyeing, Ban Kiriwong Community

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมของชุมชนบ้านคีรีวง จัดเป็นผลิตภัณฑ์จากความรู้ของคนในชุมชน และใช้แรงงานในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยลักษณะเด่น ของผลิตภัณฑ์ คือ การผลิตมีคุณภาพ และมีความประณีต จึงทำให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ซึ่งความพิเศษของผ้ามัดย้อม คือ จะใช้วิธีการย้อมผ้าด้วยวิธีการมัดย้อมด้วยสีที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ มาทำการผลิต อันเป็นวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับชุมชนมาช้านาน โดยยังคงรักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่น สามารถนำภูมิปัญญานั้นมาประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้าในท้องถิ่น ในปัจจุบัน พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมยังมีปัญหา เรื่องผลิตภัณฑ์โดยการออกแบบของกลุ่มผู้ผลิตบางครั้งไม่ถูกใจผู้บริโภค รวมทั้งสีสันทันทีผลิตบางครั้งยังไม่ค่อยถูกใจผู้บริโภค และรูปแบบของผ้ามัดย้อมมีให้เลือกน้อย ที่ย้อมยังไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สินค้าชุมชน ทำให้กลุ่มสินค้าชุมชนเป็นกลุ่มที่พึ่งตนเองได้ (นิภารัตน์ นักรัตน์พงศ์, 2557) ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ดำรงเอกลักษณ์ในรูปแบบและสีสันทัน คือ เส้นใยผ้า ที่เป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ รูปแบบที่เรียบง่ายที่เกิดจากกระบวนการ ออกแบบลวดลาย และสีสันทันจากวัตถุดิบตามธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ คือ เอกลักษณ์ของผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติที่ได้ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่คนรุ่นหลัง แต่สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของความเรียบง่ายนี้ไม่เป็นที่นิยมคนไทยแต่กลับเป็นที่นิยมชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นแทนคนยุคปัจจุบันไม่ยอมรับการถ่ายทอดเกี่ยวกับด้านความรู้สึกรัก ความภาคภูมิใจ หรือรสนิยมเพื่อสืบสานต่อบรรพบุรุษ และประกอบกับการได้รับอารยธรรมจากตะวันตกในช่วงยุคที่คนไทยเลียนแบบฝรั่ง จึงมีรสนิยมเป็นแบบฝรั่ง เพราะคิดว่าทันสมัย (อาทิตยา ไคร์นุ่น และวณิชกานต์ ทับประโคน, 2556)

สถานการณ์ปัจจุบันการแข่งขันกันอย่างสูงในหลากหลายมิติ และหลากหลายภูมิภาคทั้งการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม แนวทางการรักษาสิ่งแวดล้อมแนวทางหนึ่ง คือ การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มตลาดและผู้บริโภค การนำสีธรรมชาติมาออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมเกิดผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นแนวคิดโดยนำสีธรรมชาติมาออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีรูปแบบ รูปทรง และลักษณะเพิ่มมากขึ้น (ชุดิมา งามพิพัฒน์, 2562)

ชุมชนบ้านคีรีวงเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในหุบเขาของประเทศไทย พวกเขาอาศัยอยู่ร่วมกับป่า ที่อยู่รอบ ๆ ซึ่งทำให้พวกเขามีทรัพยากรมากมาย ครอบครัวจำนวนมากปลูกสวนเพื่อช่วยเหลือตัวเอง ซึ่งทักษะนี้ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ บางครั้งพวกเขาเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ แต่ผู้นำที่เข้มแข็งในชุมชนก็ช่วยให้ทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อฟื้นตัวและดำเนินชีวิตต่อไป พวกเขาดูแลซึ่งกัน และกัน และแสดงความเมตตา กรุณาทำให้ชุมชนของพวกเขาเป็นสถานที่พิเศษและเปี่ยมด้วยความรัก ด้วยความสวยงามและความเข้มแข็งของพวกเขาบ้านคีรีวงจึงเป็นที่รู้จัก บทเรียนจากรุ่นพี่ถูกสอนให้กับคนรุ่นใหม่ ช่วยให้ทุกคนเรียนรู้วิธีการทำมาหากิน และช่วยเหลือชุมชน พวกเขาใช้ความรู้และทรัพยากร ในท้องถิ่น อย่างชาญฉลาดเพื่อปรับปรุงชีวิต และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ที่ทำการปกครองอำเภอลานสกา, 2556)

กลุ่มผ้ามัดย้อมคีรีวงให้ความสำคัญกับการย้อมผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ ชุมชนบ้านคีรีวง เน้นการใช้พืชในชุมชนมาเป็นสีย้อมผ้า เช่น มังคุด สะตอ ลูกเนียง เป็นต้น และนำมาบูรณาการกับวิชาการต่าง ๆ ให้มากขึ้น เป็นการสร้างอาชีพทางเลือกให้กับชาวบ้าน และสมาชิก เพื่อแก้ปัญหาว่างงานในอนาคต ผ้ามัดย้อม เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในหมู่บ้านคีรีวง ที่ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาด้วยสติปัญญาของคน ในท้องถิ่น โดยนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การย้อมผ้าที่ดัดแปลงมาจากวัสดุทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายของสีส้น เช่น สีแดงที่ได้มาจากผลกระเจียบ สีเหลืองจากขมิ้นชัน และสีน้ำตาลจากเปลือกไม้ เป็นต้น ดังนั้นควรที่จะศึกษาและอนุรักษ์การทำผ้ามัดย้อมของหมู่บ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ไว้เพื่อให้บุคคลรุ่นหลังหรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาแนวทางในกระบวนการผลิตผ้ามัดย้อม ของหมู่บ้านคีรีวงต่อไป (นิภารัตน์ นักตรึงค์, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัย

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ สมาชิกกลุ่มในการทำผ้ามัดย้อม จำนวน 4 คน ได้แก่ นางจุลาลักษณ์ สุทธิ (สมาชิกกลุ่ม) นางสาวพร ประดับเพชร (สมาชิกกลุ่ม) นายนนทพรซ์ เหมสิริ (สมาชิกกลุ่ม) นางฉัตรกนก ขุนทน (สมาชิกกลุ่ม)

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้สนับสนุนแนวทางการอนุรักษ์การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ จำนวน 5 คน ได้แก่ นายไพโรจน์ รัตนธ (นายยก อ.บ.ต ตำบลกำโลน) เลือกเพราะจะได้รู้ถึงความคิดเห็นของคนในชุมชนว่าคิดเห็นอย่างไรกับผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ นางวราพร บุญเพชร (นักพัฒนาชุมชน) นางณิชานัน คงท่า (ตัวแทนจำหน่าย) เลือกเพราะจะได้รู้ราคาสินค้า และคุณภาพของสินค้า นางจิณัฐตา บุญอริยวัฒน์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสมอ) เลือกเพราะจะได้ทราบว่าเด็กในชุมชนได้ใช้ผ้ามัดย้อมหรือไม่ นางสมใจ เพชรคง (ปราชญ์ชาวบ้าน) เลือกเพราะจะได้รู้ถึงความเป็นมาของเรื่องราวของชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ แบบโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์วิถีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ ชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

การสังเกต แบบมีส่วนร่วมโดยผู้ทำวิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และจดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสังเกต โดยมีจุดมุ่งหมายการสังเกต คือ แนวทางการอนุรักษ์วิถีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ ชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) การค้นคว้า จึงต้องมีการหาข้อมูลที่หลากหลาย ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารโดยการศึกษาจากเอกสารบทความ ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญา หรือหัตถกรรม รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาภาคลงพื้นที่โดยการใช้โจทย์วิจัยมีประเด็นคำถามที่สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา และเก็บรวม

3. สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับวิถีการทำผ้ามัดย้อมพร้อมทั้งสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ปัญหาของการทำผ้ามัดย้อม และแนวทางอนุรักษ์

4. การประสานงานจะดำเนินการโดยการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูล และรายละเอียดในแต่ละประเด็น ผ่านการสัมภาษณ์และพูดคุยกับกลุ่ม พร้อมทั้งถ่ายภาพเพื่อประกอบข้อมูลด้วย

5. ทำการรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผล หากพบว่าข้อมูลส่วนใดขาดหายไป ให้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน แนวทางการอนุรักษ์วิถีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการออกสำรวจพื้นที่นำมาเรียบเรียงวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การพรรณนา และจัดทำเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

วิถีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. วิธีการสกัดสีจากพืชให้สีธรรมชาติ ต้องมีกะละมัง หรือหม้อย้อมสแตนเลส และควรให้พอดิบกับผ้าที่ย้อมแต่ละครั้งนำไม้หลุมพอที่สับเป็นชิ้นเล็ก ๆ ลงไปต้มในกะละมังโดยต้องใส่น้ำให้มากกว่าพืชที่ต้ม และต้องใช้ไฟปานกลางต้มไว้ 1 คืน ให้สีสกัดออกจากพืชที่ต้มไว้เมื่อครบ 1 คืน ก็นำชันมาตักกรองน้ำสี ไปในอีกกะละมัง

ภาพที่ 1 แสดงการต้มไม้หลุมพอ

ภาพที่ 2 แสดงการตักน้ำสีจากไม้หลุมพอ

ภาพที่ 3 แสดงการตักน้ำสีจากไม้หลุมพอจนเต็มกะละมัง

2. วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ ต้องนำผ้าที่จะย้อมไปล้างน้ำสะอาดแล้วบิด หรือปั่นให้หมาด ๆ แล้วนำมามัดกับหนังยางเพื่อให้เกิดรอยพับแล้วนำผ้าลงไปต้มในน้ำสี 4 ชั่วโมง ต้องหมั่นจุ่มผ้าหรือพลิกผ้าบ่อย ๆ เพื่อให้สีติดสม่ำเสมอทุกส่วน และถ้าสียังชดๆ ใช้น้ำซี้เก่าช่วยเพื่อให้สีชดขึ้นต้องใช้ไปปานกลางเพื่อให้สีค่อย ๆ ซึมเข้าเนื้อผ้าเท่ากัน และเมื่อเขียนรอยพับเรียบร้อยแล้วก็นำผ้าไปตากบนราวและนำไปตากในที่ร่มให้สีหรือรอยพับแห้งสนิท

ภาพที่ 4 แสดงการล้างผ้าให้สะอาด

ภาพที่ 5 แสดงวิธีการจับมัดผ้า

ภาพที่ 6 แสดงการมัดผ้าด้วยหนังยาง

ภาพที่ 7 แสดงการเอาไม้จิ้มผ้าหรือกวนผ้า

ภาพที่ 8 แสดงผ้าที่มัดย้อมที่เสร็จแล้ว

3. วิธีการถ่ายทอดความรู้ผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ พบว่า มีการมาเยี่ยมชมกลุ่มเป็นระยะเพื่อศึกษาวิธีที่ขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อมดูสินค้า และสอนวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อมเพื่ออนุรักษ์ ให้สามารถสืบต่อไปให้กับคนรุ่นหลังได้ และต้องการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนการทำผ้ามัดย้อมต่อไป เพื่อให้ความรู้กับผู้ที่ต้องการรู้เกี่ยวกับผ้ามัดย้อมต่อไป และสนับสนุน การฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สีธรรมชาติจะได้มาจากวัสดุธรรมชาติใกล้ตัวจากพืช เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ เปลือกไม้ อีกทั้งขบวนการย้อมก็มีได้ทั้งพืชสารเคมีกับใช้สารธรรมชาติมาช่วยในขบวนการย้อม

ภาพที่ 9 แสดงการสอนความรู้ให้กับเยาวชน

แนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านศิรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

การตระหนักในคุณค่าพืชให้สีธรรมชาติ พบว่า ต้องการให้ผู้คนรู้ถึงประโยชน์ของพืชที่ให้สีธรรมชาติที่ไม่ได้ทำมาจากสารเคมี ทำให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและควรอนุรักษ์สืบสานต่อไปให้กับคนรุ่นหลังต่อไปและสอนการทำผ้ามัดย้อมการเขียนลวดลายให้กับชาวบ้านที่อยากสืบสานการทำผ้ามัดย้อมและทำให้เห็นคุณค่าและรู้จักใช้ทุกสิ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติสามารถนำไปขายที่งานขายสินค้าได้สร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านได้ด้วย

ภาพที่ 10 แสดงการสอนวิธีการเขียนลวดลาย

ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากลวดลายผ้ามัดย้อมจากพืชให้สีธรรมชาติ พบว่า ต้องการให้ภายในชุมชนส่งเสริมเกี่ยวกับการทำผ้ามัดย้อมและสนับสนุนผู้คนให้มาช่วยมาทำผ้ามัดย้อมจัดหาวัตถุดิบที่ต้องเอานำมาในการทำผ้ามัดย้อมให้มากขึ้น จัดการอบรมให้กับนักท่องเที่ยวรวมไปถึงนักศึกษาที่มาศึกษาดูงาน ในการทำผ้ามัดย้อมให้มากขึ้นและบอกถึงประโยชน์ของผ้ามัดย้อมความปลอดภัยของพืชให้สีธรรมชาติ ส่งเสริมมีการปลูกไม้ย้อมสีเป็นอีกวิธีที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตผ้ามัดย้อม สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพราะปัจจุบันคนกลับให้ความสนใจต่อความปลอดภัยและอันตรายของสารเคมี หันมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากวัสดุธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น

สนับสนุนการสืบสานความรู้พืชให้สืบทอดในชุมชน พบว่า มีการมาเยี่ยมชมกลุ่มเป็นระยะเพื่อศึกษาวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อมดูสินค้า และสอนวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อม เพื่ออนุรักษ์ให้สามารถสืบทอดต่อไปให้กับคนรุ่นหลังได้ และต้องการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนการทำผ้ามัดย้อมต่อไปเพื่อให้ความรู้กับผู้ที่ต้องการรู้เกี่ยวกับผ้ามัดย้อมต่อไป และสนับสนุนการฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สืบทอดจะได้มาจากวัสดุธรรมชาติใกล้ตัวจากพืช เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ เปลือกไม้ อีกทั้งขบวนการย้อมก็มีได้ทั้งพืชสารเคมี แต่กลับใช้สารธรรมชาติมาช่วยในขบวนการย้อม

อภิปรายผล

1. วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สืบทอดในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านศรีวัง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 วิธีการสกัดสีจากพืชให้สืบทอด ประกอบด้วย ต้องมีกะละมัง หรือหม้อย้อมสแตนเลส และควรให้พอดีกับผ้าที่ย้อมแต่ละครั้งนำไม้หลุมพืดที่สับเป็นชิ้นเล็ก ๆ ลงไปต้มในกะละมังโดยต้องใส่น้ำให้มากกว่าพืชที่ต้ม และต้องใช้ไฟปานกลางต้มไว้ 1 คืน ให้สีสกัดออกจากพืชที่ต้มไว้เมื่อครบ 1 คืน ก็นำขึ้นมาตักกรองน้ำสี ไปในอีกกะละมัง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มนัส จันทรพวง และคณะ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก พบว่า วิธีการเตรียมผ้ามัดย้อม สับหรือฉีกใบสักแบบหยาบ ๆ ต้มกับน้ำขี้เถ้า เพื่อสกัดสีด้วยความร้อน ในอัตราส่วน ใบสัก 1 กิโลกรัม ต่อ น้ำต่าง 1 ลิตร และเตรียมผ้าที่จะทำการย้อมควรเป็นผ้าจากเส้นใยธรรมชาติและซักล้างทำความสะอาด สารเคมี และคราบไขมันออกให้สะอาด (มนัส จันทรพวง และคณะ, 2563) และการใช้น้ำร้อน หรือน้ำเดือดเพื่อทำให้เซลล์พืชแตกและปลดปล่อยสีออกมา เหมาะกับสีที่ละลายน้ำ เช่น แอนโทไซยานินจากเปลือกดอกหรือผลไม้ (Ragab, M. M., 2022)

1.2 วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สืบทอด ต้องนำผ้าที่จะย้อมไปล้างน้ำสะอาดแล้วบิดหรือปั่นให้หมาด ๆ แล้วนำมามัดกับหนังยางเพื่อให้เกิดรอยพับแล้วนำผ้าลงไปต้มในน้ำสี 4 ชั่วโมงต้องหมั่นจุ่มผ้าหรือพลิกผ้าบ่อย ๆ เพื่อให้สีติดสม่ำเสมอทุกส่วน และถ้าสียังชดก็ใช้น้ำขี้เถ้าช่วยเพื่อให้สีชัดขึ้นต้องใช้ไฟปานกลาง เพื่อให้สีค่อย ๆ ซึมเข้าเนื้อผ้าเท่ากัน และเมื่อเขียนรอยพับเรียบร้อยแล้วก็ต้องนำผ้าไปตากบนราวและนำไปตากในที่ร่มให้สีหรือรอยพับแห้งสนิทซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา เจริญลาก ได้ศึกษาเรื่องผ้ามัดย้อมด้วยสีย้อมธรรมชาติจากกากกาแฟ พบว่า การย้อมสีธรรมชาติด้วยกากกาแฟโดยศึกษาสภาวะที่เหมาะสมในการสกัดสีธรรมชาติจาก กากกาแฟ และผลการย้อมผ้าด้วยน้ำสีที่สกัดได้จากกากกาแฟ พบว่า ชนิดของตัวทำละลาย อัตราส่วน 6 ของกากกาแฟต่อน้ำ อุณหภูมิ และเวลาที่ใช้ในการสกัดกากกาแฟ มีผลต่อค่าการดูดกลืนแสงของน้ำสี อย่างมีนัยสำคัญ โดยสภาวะที่เหมาะสมในการสกัดกากกาแฟ คือ ใช้กากกาแฟ 20 กรัม โซเดียมไฮดรอกไซด์ 0.4 กรัมต่อน้ำ 100 มิลลิลิตร ที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส นาน 60 นาที (ขนิษฐา เจริญลาก, 2562)

1.3 วิธีการถ่ายทอดความรู้ผ้ามัดย้อมจากพืชให้สืบทอด พบว่า มีการมาเยี่ยมชมกลุ่มเป็นระยะเพื่อศึกษาวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อมดูสินค้า และสอนวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อม เพื่ออนุรักษ์ให้สามารถสืบทอดต่อไปให้กับคนรุ่นหลังได้ และต้องการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนการทำผ้ามัดย้อมต่อไปเพื่อให้ความรู้กับผู้ที่ต้องการรู้เกี่ยวกับผ้ามัดย้อมต่อไป และสนับสนุน การฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สืบทอดจะได้มาจากวัสดุธรรมชาติใกล้ตัวจากพืช เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ เปลือกไม้ อีกทั้งขบวนการย้อมก็มีได้ทั้งพืชสารเคมีกับใช้สารธรรมชาติมาช่วยในขบวนการย้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา เจริญลาก ได้ศึกษาเรื่อง ผ้ามัดย้อมด้วยสีย้อมธรรมชาติจากกากกาแฟ พบว่า การสอนวิธีขั้นตอน และถ่ายทอดความรู้ในการทำผ้ามัดย้อมเพื่ออนุรักษ์ให้สามารถสืบทอดต่อไปให้กับคนรุ่นหลังได้ และต้องการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนการทำผ้ามัดย้อมต่อไปเรื่อย ๆ (ขนิษฐา เจริญลาก, 2562)

2. แนวทางการอนุรักษ์วิธีการทำผ้ามัดย้อมจากพืชให้สืบทอดในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านศิรีวง หมู่ที่ 10 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

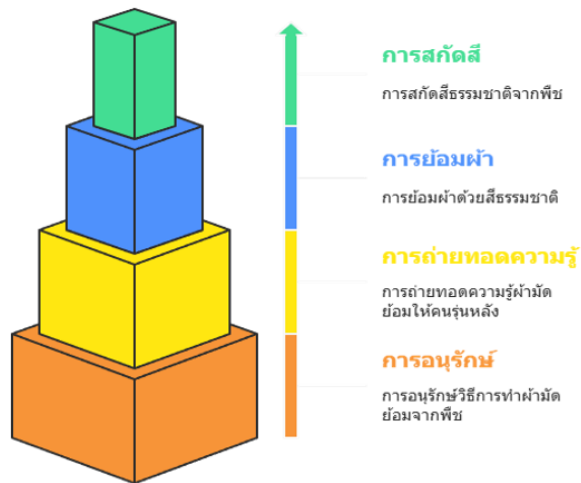
2.1 การตระหนักในคุณค่าพืชให้สืบทอด พบว่า ต้องการให้ผู้คนรู้ถึงประโยชน์ของพืชที่ให้สืบทอดที่ไม่ได้ทำมาจากสารเคมีทำให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และควรอนุรักษ์สืบสานต่อไปให้กับคนรุ่นหลังต่อไป และสอนการทำผ้ามัดย้อมการเขียนลวดลายให้กับชาวบ้านที่อยากสืบสานการทำผ้ามัดย้อม และทำให้เห็นคุณค่าและรู้จักใช้ทุกสิ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สามารถนำไปขายในงานขายสินค้าได้สร้างรายได้เสริมให้ชาวบ้านได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ผศ.ดร.พันธ์จิตต์ สีเหนียง ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมเกษตรยั่งยืน พบว่าการส่งเสริมการเลือกใช้วัตถุดิบท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง การสนับสนุนการใช้วัตถุดิบที่อยู่ในชุมชนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาต่อยอดภายในชุมชนได้อย่างยั่งยืน (พันธ์จิตต์ สีเหนียง, 2556) และงานวิจัยของ ปิยวรรณ ศิริสวัสดิ์ และคณะ เป็นงานวิจัยที่พัฒนาหลักสูตรเพื่อเพิ่มเจตคติและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสืบทอดวัฒนธรรมผ่านแหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนมีเจตคติอนุรักษ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (ปิยวรรณ ศิริสวัสดิ์ และคณะ, 2559)

2.2 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากลวดลายผ้ามัดย้อมจากพืชให้สืบทอด พบว่า ต้องการให้ภายในชุมชนส่งเสริมเกี่ยวกับการทำผ้ามัดย้อม และสนับสนุนผู้คนที่มาช่วยมาทำผ้ามัดย้อมจัดทำวัตถุดิบที่ต้องเอานำมาในการทำผ้ามัดย้อมให้มากขึ้นจัดการอบรมให้กับนักท่องเที่ยว นักศึกษาที่มาศึกษาดูงานในการทำผ้ามัดย้อมให้มากขึ้น และบอกถึงประโยชน์ของผ้ามัดย้อมความปลอดภัยของพืชให้สืบทอด ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ย้อมสีเป็นอีกวิธีที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตผ้ามัดย้อม สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพราะปัจจุบันคนกลับให้ความสนใจต่อความปลอดภัย และอันตรายของสารเคมี และหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ได้มาจากวัสดุธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตพนธ์ ชุมเกตุ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลานสกา จังหวัดเพชรบุรีพบว่า เราต้องส่งเสริมการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้อยู่ยาวนาน ๆ เพื่อสร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชน (จิตพนธ์ ชุมเกตุ, 2560)

2.3 สนับสนุนการสืบสานความรู้พืชให้สืบทอดในชุมชน พบว่า มีการมาเยี่ยมชมกลุ่มเป็นระยะเพื่อศึกษาวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อมดูสินค้า และสอนวิธีขั้นตอนในการทำผ้ามัดย้อม เพื่ออนุรักษ์ให้สามารถสืบต่อไปให้กับคนรุ่นหลังได้ และต้องการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนการทำผ้ามัดย้อมต่อไปเพื่อให้ความรู้กับผู้ที่ต้องการรู้เกี่ยวกับผ้ามัดย้อมต่อไป และสนับสนุนการฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อมธรรมชาติจะได้มาจากวัสดุธรรมชาติใกล้ตัวจากพืช เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ เปลือกไม้ อีกทั้งขบวนการย้อมก็ได้พึ่งพิงสารเคมีแต่ใช้สารธรรมชาติมาช่วยในขบวนการย้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนิษฐา เจริญลาภ ได้ศึกษาเรื่อง ผ้ามัดย้อมด้วยสืบทอดวัฒนธรรมจากกากกาแฟ พบว่า การสอนวิธีขั้นตอน และถ่ายทอดความรู้ในการทำผ้ามัดย้อมเพื่ออนุรักษ์ให้สามารถสืบต่อไปให้กับคนรุ่นหลังได้ และต้องการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านสนับสนุนการทำผ้ามัดย้อมต่อไปในอนาคตเพื่อเป็นการสืบสานการอนุรักษ์พืชให้สืบทอดธรรมชาติรวมไปถึงการผลิตผ้ามัดย้อมจากพืชให้สืบทอด (ขนิษฐา เจริญลาภ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการทำผ้ามัดย้อมจากพืช

ภาพที่ 11 กระบวนการทำผ้ามัดย้อมจากพืช

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะพบว่า การทำผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติของชุมชนบ้านคีรีวงเป็นกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสกัดสีจากพืช เช่น ไม้ห่อหมก และใช้สารช่วยติดสีธรรมชาติอย่างน้ำขี้เถ้า ซึ่งนอกจากจะสร้างรายได้เสริมแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ธรรมชาติและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นหลัง เพื่อความยั่งยืนในอนาคตจึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้ผลิตและชุมชน ร่วมกันพัฒนาตลาดใหม่ ๆ และสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานภาครัฐอย่างเทศบาลนครสกลนครเข้ามาสนับสนุนด้านการตลาดและการวางระบบอาชีพที่มั่นคง รวมถึงควรมีการวิจัยต่อยอดในด้านการพัฒนาสูตรสารช่วยติดสีและการสร้างสรรค์ลวดลายจากพืชธรรมชาติเพื่อให้ได้มาตรฐานในระดับสากลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา เจริญลาภ. (2562). ผ้ามัดย้อมด้วยสีธรรมชาติจากกากกาแฟ. ใน สารนิพนธ์เกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- จิตพนธ์ ชุมเกตุ. (2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก https://explore.nrct.go.th/search_detail/result/9612
- ชุติมา งามพิพัฒน์. (2562). การออกแบบลวดลายเทคนิคการมัดย้อม และย้อมด้วย สีจากธรรมชาติ กรณีศึกษา กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมปทุมมาวาส เขตทวีวัฒนากรุงเทพมหานคร. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์, 6(1), 246-265.
- ที่ทำการปกครองอำเภอลำทะเมนชัย. (2556). ประวัติบ้านคีรีวง ตำบลลำไทร. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.lamsakadistrict.go.th/detail.php?id=154>
- นิภารัตน์ นกตรีพงศ์. (2557). เศรษฐศาสตร์การจัดการการผลิตและการตลาดในการผลิตผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ กรณีศึกษา : บ้านคีรีวง ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- ปิยวรรณ ศิริสวัสดิ์ และคณะ. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติที่เน้นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐานสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 12(2), 70-81.
- พันธ์จิตต์ สีเหนียง. (2556). การส่งเสริมเกษตรยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 11 กันยายน 2567 จาก <http://agext.agri.kps.ku.ac.th/document/Panjit413%20Sustainable%20Agriculture.pdf>
- มนัส จันทร์พวง และคณะ. (2563). การพัฒนาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ชุมชนบ้านแม่พวก ตำบลห้วยไร่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 8(1), 250-262.
- อาทิตยา ไคร่หนู่น และวนิชกานต์ ทับประโคน. (2556). การออกแบบลวดลายเสื้อมัดย้อมด้วยสีธรรมชาติจากแก่นฝาง ใบเพกา ใบแก้ว และขมิ้น. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งทอ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Ragab, M. M. (2022). An Overview of Natural Dyes Extraction Techniques for Valuable Utilization on Textile Fabrics. Journal of Textiles, Coloration and Polymer Science, 19(2), 137-153.

มันพร้าวเขาขาว : กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน

กรณีศึกษา ครอบครัวเยาวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว

หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภothung Song จังหวัดนครศรีธรรมราช*

KHAO KHAO COCONUT: THE PROCESS OF INHERITING KNOWLEDGE ON MAKING COCONUT IN THE HOUSEHOLD. A CASE STUDY OF THE YAOWAPHA KHAMHAENG FAMILY, BAN KHAO KHAO COMMUNITY, VILLAGE NO. 1, KHAO KHAO SUBDISTRICT, THUNG SONG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พัชรพร พริกเล็ก¹, ศศิธร จำปาทอง¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*}, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร¹, อุดมศักดิ์ เดโชชัย¹,
พิษณุ โหระกุล², นฤฤทธิ์ จันทรขาว²

Patcharaporn Priklek¹, Sasithon Champatong¹, Jittima Damrongwattana^{1*}, Suthira Chairaksa Ngoentaworn¹, Udomsak Dechachai¹,
Pissanu Horakul², Naruritt Jankaw²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการสืบทอดการทำมันพร้าวในครัวเรือน และกระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษาครอบครัวเยาวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภothung Song จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาในการสืบทอดการทำมันพร้าวในครัวเรือน ปัญหาการปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดสู่คนรุ่นใหม่ เนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้และสืบทอดอาชีพนี้ เพราะมองว่าเป็นงานหนัก รายได้ไม่แน่นอน และมีความเสี่ยงในการลงทุนสูง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำการผลิต เผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะการขาดแรงงานที่มีทักษะในการผลิต ทำให้กระบวนการผลิตใช้เวลานานและไม่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการจำหน่าย แม้ว่ามันพร้าวจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในตลาด แต่ยังคงประสบปัญหาด้านการจำหน่าย ช่องทางการตลาดที่จำกัดทำให้ผู้ผลิตสามารถจำหน่ายสินค้าได้เพียงในระดับท้องถิ่น ปัญหาการถ่ายทอดวิธีการทำมันพร้าวคงใช้วิธีดั้งเดิมเป็นหลัก โดยอาศัยการเรียนรู้จากครอบครัวและชุมชนผ่านการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้คนรุ่นใหม่ที่ไม่มีพื้นฐานอาจรู้สึกว่ายากและไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้ เริ่มจากการเรียนรู้ภายในครอบครัว โดยเด็กและเยาวชนมักได้สัมผัสกับการทำมันพร้าวตั้งแต่ยังเล็ก ผ่านการช่วยงานพื้นฐาน กระบวนการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพชุมชนในการทำมันพร้าวต้องอาศัยการเรียนรู้ที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ผ่านผู้ที่มีประสบการณ์และการฝึกอบรมภายในชุมชน

คำสำคัญ: มันพร้าวเขาขาว, การสืบทอด, ชุมชนบ้านเขาขาว

Abstract

This study aims to investigate the challenges in inheriting and passing on the knowledge of coconut cassava cultivation within households, using the Yaowapha Khamhaeng family in Ban Khao Khao, Village No. 1, Khao Khao Subdistrict, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province, as a case study. Using qualitative research methods, the findings revealed several problems in inheriting and passing on coconut cassava cultivation. These include difficulties in adapting to and learning from younger generations due to perceived hard work, uncertain income, and high investment risk. Obstacles in production include a shortage of skilled labor, resulting in lengthy production processes and inefficiency in increasing production volume. Despite coconut cassava's market potential, limited marketing channels restrict sales to the local level. The traditional method of coconut cassava cultivation, primarily learned through family and community training, is difficult for younger generations without prior experience. The process of knowledge transfer within households begins with learning within the family, where children and youth typically engage in basic tasks from a young age. The study also examines the process of community empowerment through learning. Growing cassava requires a systematic learning process, beginning with learning from experienced individuals and through training within the community.

Keywords: Khao Khao Cassava, Heritage, Khao Khao Community

บทนำ

น้ำมันพร้าว เป็นที่กล่าวขานมาหลายชั่วอายุคนแล้วว่า สามารถนำมาใช้เป็นอาหารบำรุง และยารักษาทั่วทั้งโลกใบนี้ และการใช้เพื่อบำบัดโรคได้ถูกกล่าวขาน และถูกบรรยายไว้ในตำราโบราณทางการแพทย์ของอินเดีย อียิปต์ และจีน ท่ามกลางหมู่เกาะทะเลแปซิฟิก มะพร้าวถือว่าเป็นอาหารศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการนับถือมากเนื่องจากมีคุณสมบัติในการเยียวยารักษา และเป็นแบบแผนของการรักษาโรคและการบำบัดแบบดั้งเดิม การรักษาทางวิทยาศาสตร์แบบแผนใหม่นี้ ได้เปิดเผยความลับของพลังการเยียวยารักษาอย่างมหัศจรรย์ของน้ำมันมะพร้าวธรรมชาติ และขณะนี้ น้ำมันมะพร้าวได้ถูกนำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตยา ผลิตภัณฑ์นมสำหรับทารก อาหารเสริมของนักกีฬา และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ถูกจัดให้อยู่รวมในยาบำบัดผู้ป่วยในโรงพยาบาล และแม้กระทั่งการช่วยเรื่องการลดน้ำหนัก แพทย์และนักโภชนาการหลายท่านได้ร่วมกันพิจารณาว่าน้ำมันมะพร้าวเป็นน้ำมันที่ส่งผลดีต่อสุขภาพได้มากที่สุด (Jayawardena, R. R. et. al., 2021)

มันพร้าวสกัดเย็นในตำบลเขาขาวเริ่มต้นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เมื่อก่อนในชุมชนของเรามีการปลูกมะพร้าวกันอย่างแพร่หลาย แต่ส่วนใหญ่นำไปขายผลดิบให้พ่อค้าคนกลาง จนมีคนในชุมชนเริ่มคิดว่าเราน่าจะเพิ่มมูลค่ามะพร้าวได้มากกว่านี้ จึงได้เรียนรู้วิธีการผลิตมันพร้าวจากรุ่นพ่อแม่ที่เคยทำในครัวเรือน แล้วนำมาประยุกต์กับกระบวนการสมัยใหม่จนกลายมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน ความตั้งใจของเรา คือ อยากให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้ที่มั่นคง และมะพร้าวเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มากมาย เราจึงคิดว่าการทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว เช่น มันพร้าวสกัดเย็น น่าจะเป็นทางเลือกที่ดี นอกจากนี้เรายังอยากให้คนทั่วไปได้รู้จักประโยชน์ของมะพร้าวไทยในรูปแบบที่รักษาคุณค่าทางโภชนาการไว้ครบถ้วน ในช่วงแรกเรายังขาดความรู้เรื่องกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ต้องไปศึกษาดูงานจากที่อื่นและลองผิดลองถูก อีกทั้งต้องหาตลาดสำหรับจำหน่าย ใช้เวลานานพอสมควร แต่เมื่อเรามีการพัฒนาคุณภาพสินค้าและสร้างเครือข่ายตลาด ก็เริ่มได้รับการยอมรับจากลูกค้าในชุมชนและนอกชุมชน

จุดเริ่มต้นเริ่มมาจากการเล็งเห็นศักยภาพของวัตถุดิบในชุมชน จึงเริ่มเรียนรู้วิธีการทำมันพร้าวสกัดเย็น ที่ยังคงคุณค่าทางธรรมชาติไว้ และพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของเราและมันพร้าวของเราก็มีจุดเด่นโดยการผลิตแบบสกัดเย็นที่ไม่ใช้ความร้อน ไม่เหม็นหืนทำให้ได้น้ำมันที่ใสสะอาดและมีกลิ่นหอมที่เป็นธรรมชาติ และยังคงคุณค่าทางโภชนาการที่ไว้ครบถ้วนและมีกระบวนการที่ต้องพิถีพิถันใช้วิธีการอบแบบธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมี จึงต้องใช้เวลาหลายวัน แต่ผลลัพธ์ออกมาคุ้มค่าและคนที่รักสุขภาพนิยมใช้ทั้งในการรับประทานและบำรุงผิวพรรณ

ผู้วิจัยต้องการศึกษาและทราบถึงสภาพปัญหาการทำมันพร้าวของ ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะต้องการศึกษาสำรวจสภาพปัญหาของคนในชุมชน จึงได้นำปัญหานี้มาวิเคราะห์ และหาแนวทางในการแก้ไข เพื่อเป็นแนวทางการปรับตัวด้านการใช้น้ำมันมะพร้าวและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้แนวทางที่ผู้เกี่ยวข้อง ได้นำไปปรับใช้ได้และเหมาะสมกับสภาพของสังคมในยุคปัจจุบัน และสามารถสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการสืบทอดทำน้ำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษาครอบครัวเยวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษาครอบครัวเยวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้คิดค้นสูตรทำมันพร้าว ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ สมาชิกกลุ่มน้ำมันมะพร้าวบ้านเขาขาว จำนวน 15 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้สนับสนุนการผลิตมันพร้าว ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาขาว จำนวน 1 คน เจ้าของสวนมะพร้าว จำนวน 2 คน ตัวแทนจำหน่าย จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบบโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและการสืบทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับมันพร้าวเพื่อไปสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน ชุมชนบ้านเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและการสืบทอดองค์ความรู้มันพร้าวสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน ชุมชนบ้านเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่าง ๆ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างการสัมภาษณ์ที่ต้องการข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้ง โดยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบ หรือเรียกอีกอย่างว่าการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีจุดมุ่งหมายการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและการสืบทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับมันพร้าวเพื่อไปสู่การพัฒนาอาชีพในชุมชน ชุมชนบ้านเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 การสังเกตการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้จัดทำวิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการทำมันพร้าวแต่จะคอยดูแบบห่าง ๆ และจดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสังเกต และถ่ายรูปเก็บเอาไว้เป็น

หลักฐานในการวิจัยขณะสัมภาษณ์ เป็นการเก็บบันทึกภาพ และความทรงจำ โดยมีจุดมุ่งหมายของการสังเกต คือ สภาพปัญหาและการสืบทอดองค์ประกอบการเรียนรู้การทำนํ้ามันมะพร้าว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเตรียมเก็บงานวิจัย ผู้วิจัยมีการเตรียมตัวในการดำเนินงานการวิจัย โดยการเตรียมเนื้อหาที่จะลงพื้นที่ศึกษาหาข้อมูลของประชาชนในชุมชนบ้านเขาขาว เรียนรู้ในสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อมในการลงพื้นที่จริง สร้างความสะดวก และง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะศึกษาในการลงพื้นที่

3.2 การเตรียมความพร้อม การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสภาพปัญหาในการทำนํ้ามันมะพร้าว และการสืบทอดองค์ความรู้ของชุมชนบ้านเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ทำวิจัยได้ศึกษาสภาพพื้นที่ และได้มีการลงพื้นที่ด้วยการแต่งกายต้องเหมาะสมกับสถานที่ ในการลงพื้นที่ และการพูดจาสุภาพต่อผู้มีอายุมากกว่าจิตใจต้องพร้อมในการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและใช้กรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและกระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำนํ้ามันมะพร้าวกรณีศึกษาชุมชนเขาขาว ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จะใช้วิธีการจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ หลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์จะนำเอาข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมารวบรวมเรียบเรียงและนำเสนอในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาในการสืบทอดการทำนํ้ามันมะพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษากรณีศึกษาครอบครัวเยาวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ปัญหาการปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดสู่คนรุ่นใหม่ พบว่า คนรุ่นใหม่มีความสนใจลดลง เนื่องจากมองว่าเป็นงานหนักและรายได้ไม่แน่นอน อีกทั้งยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ทำให้การสืบทอดไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ การอพยพของแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานในเมืองส่งผลให้จำนวนผู้สืบทอดลดลง และการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูลยังไม่แพร่หลาย ทำให้ภูมิปัญญานี้ไม่ได้รับความสนใจจากกลุ่มเยาวชนที่คุ้นเคยกับการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำกรผลิต พบว่า อุปสรรคสำคัญในกระบวนการผลิตนํ้ามันมะพร้าว ได้แก่ การขาดแรงงานที่มีทักษะ ส่งผลให้กระบวนการผลิตใช้เวลานานและไม่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น ภัยแล้งและฝนตกหนัก มีผลต่อคุณภาพของมะพร้าวและนํ้ามันที่ได้ อีกทั้งอุปกรณ์การผลิตยังเป็นแบบดั้งเดิม ขาดการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจำหน่าย พบว่า ช่องทางการจำหน่ายยังมีข้อจำกัด ตลาดหลักยังอยู่ในระดับท้องถิ่น การขาดข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคทำให้ไม่สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเหมาะสม ระบบขนส่งสินค้ายังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้การกระจายสินค้าไปยังตลาดภายนอกเป็นไปอย่างล่าช้า และการตลาดดิจิทัลยังไม่ถูกนำมาใช้เต็มที่ ส่งผลให้ไม่สามารถขยายฐานลูกค้าได้อย่างกว้างขวาง

1.4 ปัญหาการถ่ายทอดวิธีการทำนํ้ามันมะพร้าวหลากหลายช่อง พบว่า ยังคงใช้วิธีดั้งเดิม โดยอาศัยการเรียนรู้จากครอบครัวและชุมชนผ่านการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้คนรุ่นใหม่ที่ไม่มีพื้นฐานอาจรู้สึกว่ายากและไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง การขาดบุคลากรที่มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ความรู้ยังมีข้อจำกัด ทำให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวาง

2. กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษากรณีศึกษาครอบครัวเยาวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้ พบว่า เกิดขึ้นผ่านการเรียนรู้จากครอบครัว โดยเด็ก และเยาวชนมักได้สัมผัสกับการทำมันพร้าวตั้งแต่ยังเล็ก ผ่านการช่วยงานพื้นฐาน เช่น การปอกมะพร้าว ชูดมะพร้าว และสังเกตการสกัดน้ำมัน เมื่อมีพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการฝึกปฏิบัติจริงภายใต้การดูแลของผู้ที่มีประสบการณ์ มีการรวมกลุ่มเรียนรู้และพัฒนาทักษะร่วมกัน รวมถึงเริ่มมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริม เช่น การบันทึกวิดีโอการผลิตเพื่อนำไปเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์

2.2 กระบวนการองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชน พบว่า ยังอยู่ในรูปแบบการบันทึกเป็นเอกสาร และการถ่ายทอดจากผู้สูงอายุ บางครอบครัวเก็บรักษาอุปกรณ์การผลิตแบบดั้งเดิมไว้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ การรวมกลุ่มของผู้ผลิตมันพร้าวช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาทักษะร่วมกัน ปัจจุบันเริ่มมีการใช้เทคโนโลยี เช่น การบันทึกข้อมูลเป็นไฟล์ดิจิทัล และการเผยแพร่ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น

2.3 กระบวนการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพชุมชน พบว่า ต้องอาศัยการเรียนรู้ที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ผ่านผู้ที่มีประสบการณ์และการฝึกอบรมภายในชุมชน มีการจัดเวิร์กช็อปเพื่อเพิ่มทักษะการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ การรวมกลุ่มผู้ผลิตช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริม เช่น การสร้างวิดีโอสอนและการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และมีการทดลองพัฒนาสูตรใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดได้

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาในการสืบทอดการทำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษาครอบครัวเยาวภา คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ปัญหาการสืบทอดการทำมันพร้าวสู่คนรุ่นใหม่ การสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวไปสู่คนรุ่นใหม่เผชิญกับอุปสรรคหลายด้าน เช่น ความสนใจที่ลดลงของเยาวชน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการขาดช่องทางถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อานันท์ กาญจนพันธุ์ การสืบทอดภูมิปัญญาต้องเชื่อมโยงกับบริบทปัจจุบัน ซึ่งเห็นว่าการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากไม่มีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย ภูมิปัญญาดั้งเดิมอาจเสื่อมถอยและสูญหายไป ผลการวิจัยพบว่า คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มละเลยภูมิปัญญาการทำมันพร้าว เนื่องจากมองว่าเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2547) และพบว่า แรงจูงใจ ทักษะคติ ประสบการณ์การทำงานในเกษตร และการประสบปัญหาทรัพยากรเกษตร มีผลต่อความตัดสินใจว่าจะเข้ามาสืบทอดอาชีพเกษตรหรือไม่ รวมทั้งประเด็นปัญหาที่ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจทำเกษตรต่อจากพ่อแม่ (Rayasawath, C. C., 2018)

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำารผลิต มีอุปสรรคหลายด้าน เช่น ขาดแรงงานที่มีทักษะสภาพอากาศไม่แน่นอน ปัญหาการเข้าถึงตลาดและการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วฤทธิ์ แดงมา และคณะ ปัญหาการขาดแรงงานที่มีทักษะศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตน้ำมันมะพร้าวของชุมชนชาวใต้ และพบว่าแรงงานที่มีทักษะในการผลิตเริ่มลดลง เนื่องจากเยาวชนไม่สนใจอาชีพดั้งเดิม และเลือกไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น การขาดแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญทำให้กระบวนการผลิตต้องพึ่งพาผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและปริมาณการผลิต ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านเขาขาวเผชิญปัญหาการขาดแรงงานที่มีประสบการณ์

โดยเฉพาะในขั้นตอนการคัดเลือกมะพร้าวและการสกัดมันพร้าว ซึ่งต้องอาศัยความรู้และทักษะเฉพาะทาง หากไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ปัญหานี้อาจทำให้กระบวนการผลิตในชุมชนลดลงเรื่อย ๆ (วฤทธิ์ แดงมา และคณะ, 2565) และควรแปรรูปมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ประเภทต่าง ๆ ก่อนส่งมอบให้กับลูกค้า เช่น มะพร้าวปอกเปลือกบางส่วน มะพร้าวปอกเปลือกทั้งหมด (ยกเว้นส่วนกลีบดอก) มะพร้าวแกะเปลือก เนื้อมะพร้าว กากมะพร้าว และน้ำมะพร้าวสด ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดในแต่ละพื้นที่ (Junmee, S. S. et. al., 2021)

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจำหน่าย ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาและอุปสรรคในระบบการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคของผู้มีส่วนได้เสียต่อผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนา กานต์ หวานเสร็จ ระบุว่า การทำให้ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแข่งขันได้ในตลาด จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้กลายเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ที่มีมาตรฐานและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูง ผลการวิจัยพบว่า มันพร้าวที่ผลิตโดยชุมชนบ้านเขาขาวยังขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนและดึงดูดผู้บริโภคได้ในระดับกว้าง ส่งผลให้ไม่สามารถขยายตลาดได้มากนัก ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่า การขาดการพัฒนาเชิงพาณิชย์เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไม่สามารถแข่งขันกับตลาดทั่วไปได้ (ชนากานต์ หวานเสร็จ, 2558) และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากร ด้านความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือ และด้านการบอกต่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชนอีกด้วย (ณัตตยา เอี่ยมคง, 2565)

1.4 ปัญหาการถ่ายทอดวิธีการทำมันพร้าว เชื่อมกับปัญหาหลายประการ ได้แก่ ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ในการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีที่ใช้เผยแพร่ยังไม่แพร่หลาย ชาวชนชาตความสนใจ เพราะมองว่าอาชีพนี้ไม่มีความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปณิตดา สัพโส เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่และมีเวลาว่างน้อย ขาดความรู้ ร่วมมือในชุมชน ขาดงบประมาณ สถานที่ถ่ายทอดความรู้ยังไม่เหมาะสม ขาดการประชาสัมพันธ์ไม่มีเวทีแสดงผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดการสนับสนุนด้านการตลาดและพื้นที่สาธารณะจำหน่ายสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า การทำมันพร้าวยังคงเป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดกันในครัวเรือนเป็นหลัก ไม่มีการจัดการเรียนการสอนในเชิงวิชาการ ทำให้เยาวชนขาดโอกาสเข้าถึงความรู้นี้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ ปณิตดา สัพโส ที่ว่าหากไม่มีการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา การสืบทอดองค์ความรู้จะไม่ต่อเนื่องและอาจสูญหายไป (ปณิตดา สัพโส, 2559) และควรสร้างและพัฒนากลไกตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยผลักดันให้มีการนำเอาผลงานที่ได้รับจากการวิจัย พัฒนา ออกไปสู่ผู้ใช้ ได้อย่างกว้างขวางมากที่สุดเพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (อารยา แสงมหาชัย, 2567)

2. กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้การทำมันพร้าวในครัวเรือน กรณีศึกษากรณีศึกษาครอบครัวเยาวชน คำแหง ชุมชนบ้านเขาขาว หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 1 ตำบลเขาขาว อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 กระบวนการสืบทอดองค์ความรู้ รูปแบบหลัก ๆ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดผ่านครอบครัว และการปฏิบัติจริง 2) การรวมกลุ่มเรียนรู้ และ 3) การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ และคณะ การเรียนรู้ผ่านเครือข่ายชุมชนช่วยให้การสืบทอดมีประสิทธิภาพ ศึกษาความสำคัญของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน โดยระบุว่า การรวมกลุ่มของผู้มีความรู้ในท้องถิ่นจะช่วยให้การสืบทอดองค์ความรู้มีระบบระเบียบและต่อเนื่องมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ในชุมชนบ้านเขาขาวมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ และคณะ ที่ว่า การเรียนรู้ผ่านเครือข่ายชุมชนสามารถช่วยให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบทอดไปยังคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ และคณะ, 2567) และในปัจจุบันมีกระแส

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เราอาจต้านทานหรือขัดขวางได้ คอมพิวเตอร์และแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษามาใช้งานในเรียนรู้ก็อาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไป (ชลิตา เจริญเนตร และคณะ, 2566)

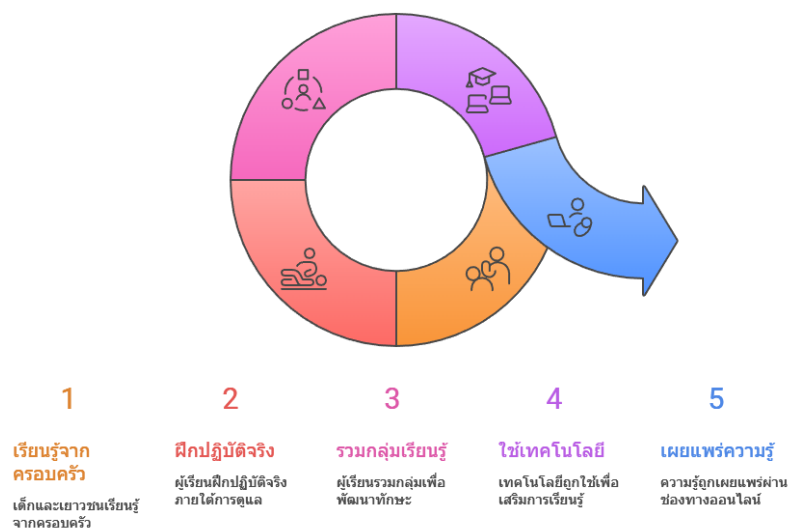
2.2 กระบวนการสะสมองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชน กระบวนการสะสมองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนการทำนํ้ามันมะพร้าวชุมชนบ้านเขาขาวมีการสะสมองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำนํ้ามันพร้าวผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้จากผู้สูงอายุ การบันทึกองค์ความรู้ การถ่ายทอดผ่านครอบครัว และการรวมกลุ่มเรียนรู้ภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปนัดดา สัพโส บทบาทของสถาบันการศึกษาในการรักษาองค์ความรู้เน้นว่าการสะสมองค์ความรู้ของชุมชนต้องอาศัยสถาบันการศึกษาเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดทำเอกสารวิชาการ หรือการบันทึกองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อดิจิทัล

ผลการวิจัยพบว่า การสะสมองค์ความรู้เรื่องการทำนํ้ามันพร้าวยังคงถ่ายทอดกันในวงแคบผ่านครอบครัว และยังไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือดิจิทัลมากนัก ทำให้มีความเสี่ยงที่องค์ความรู้จะสูญหายไปเมื่อไม่มีผู้สืบทอด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปนัดดา สัพโส ที่ชี้ว่าการไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสืบทอดองค์ความรู้ (ปนัดดา สัพโส, 2559)

2.3 กระบวนการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพชุมชน กระบวนการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพชุมชนมีหลากหลายวิธี อาศัยการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง การทำงานร่วมกันในกลุ่มชุมชน และการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปนัดดา สัพโส แนวทางการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เสนอว่าสถาบันการศึกษาสามารถมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงคนรุ่นใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้เกิดการต่อยอดและปรับตัวให้เข้ากับยุคปัจจุบัน (ปนัดดา สัพโส, 2559) กระบวนการเรียนรู้อยู่ในวงจำกัด เนื่องจากการถ่ายทอดองค์ความรู้มักเกิดขึ้นในครัวเรือนหรือกลุ่มวิสาหกิจขนาดเล็ก แต่ยังไม่มีความร่วมมืออย่างชัดเจนกับสถาบันการศึกษา หากมีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษา เช่น การเปิดอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือให้เยาวชนเข้าร่วมกระบวนการผลิต จะช่วยพัฒนาศักยภาพชุมชนในระยะยาวการพัฒนาหน่วยที่เป็นฐานสู่ความเข้มแข็งก็คือ หมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยที่ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนและช่วยแก้ไขได้ตรงตามจุดความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกในแต่ละท้องถิ่นมากกว่าที่จะกำหนดนโยบายมาจากระดับบนที่บางครั้งอาจมองสภาพปัญหาที่คลาดเคลื่อน (สุदारัตน์ รอดบุญส่ง และโสวัตร ธิ กลาง, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

วงจรการสืบทอดการทำนํ้าพร้าว

ภาพที่ 1 วงจรการสืบทอดการทำนํ้าพร้าว

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ พบว่า การสืบทอดการทำมันพร้าวเผชิญปัญหาการขาดคนรุ่นใหม่ สืบทอดและกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมที่ต้นทุนแรงงานสูงและตลาดจำกัด จึงควรเร่งปรับตัวด้วยการนำเทคโนโลยี และเครื่องมือสมัยใหม่มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนามาตรฐานสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ เพื่อรุกตลาดออนไลน์และขยายฐานลูกค้า โดยชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างเครือข่ายเรียนรู้และWorkshopเพื่อดึงดูดเยาวชน ขณะที่ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนงบประมาณ การฝึกอบรม และนโยบายรับรองคุณภาพสินค้าท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยในอนาคตควรมีการวิจัยเชิงลึกด้านพฤติกรรมผู้บริโภค และฐานข้อมูลจากพื้นที่อื่นเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- ชนากานต์ หวานเสร็จ. (2558). ปัญหาและอุปสรรคในระบบการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคของผู้มีส่วนได้เสีย ต่อผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรอินทรีย์ : กรณีศึกษา มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร. ใน สารนิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเกษตรอินทรีย์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลิตา เจริญเนตร และคณะ. (2566). การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีผ่านสื่อการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโนนมาลัย ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัด บุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 7(1), 77-84.
- ณัตตยา เอี่ยมคง. (2565). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าวิสาหกิจชุมชน ผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร, 7(1), 9-20.
- เบญจมาศ สุวรรณวงศ์ และคณะ. (2567). การจัดการมรดกวัฒนธรรมสร้างสรรค์พื้นที่เมืองโคราชเพื่อยกระดับ เศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วารสารพุทธศาสตร์มจร อุบลราชธานี, 6(3), 1609-1624.
- ปนัดดา สัพโส. (2559). แนวทางการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/vaYk2>
- วฤทธิ์ แดงมา และคณะ. (2565). การศึกษาเรื่อง ศูนย์การเรียนรู้ การทำสกัดน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2(1), 42-51.
- สุภารัตน์ รอดบุญส่ง และโสวัตรี ณ ถลาง. (2561). กระบวนการวิจัยของชุมชนเพื่อการพัฒนาศักยภาพและ เครือข่ายตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 7(1), 573-600.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2547). ระบบการเกษตรแบบไร้หมุนเวียน : สถานภาพและความเปลี่ยนแปลง. ใน รายงาน การวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารยา แสงมหาชัย. (2567). การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี. วารสารวไลย อลงกรณ์ปริทัศน์, 14(2), 265-282.
- Jayawardena, R. R. et. al. (2021). Health effects of coconut oil: Summary of evidence from systematic reviews and meta-analysis of interventional studies. Retrieved December 22, 2025, from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33689936/>
- Junmee, S. S. et. al. (2021). The Study of Supply Chain Model of Coconut Production In Prachuap Khiri Khan, Chumphon and Surat Thani Provinces. Agricultural Academic Journal, 43(3), 202-214.
- Rayasawath, C. C. (2018). Factors Affecting the Household Succession in Agricultural Occupation in Nakhon Ratchasima Province, Thailand. Retrieved December 22, 2025, from <https://doi.org/10.3390/agriculture8070109>

หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล
กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราช
หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครสวรรค์*

PRINCIPLES OF AREA MANAGEMENT ACCORDING TO THE KHOK NONG NA MODEL
ACASE STUDY RUEAN KHANG NA. ORGANIC AGRICULTURE, KING, VILLAGE NO. 12,
NA MAI PHAI SUBDISTRICT, THUNG SONG DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ศิริประภัสร์ อินทรพรม¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*}, พงศประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹, สุริยา ชัยรักษา เงินถาวร¹,
กิริติญา สุนัญญา², สุวรรณ วงศ์การค้า²

Siriprapat Inprom¹, Jittima Damrongwattana^{1*}, Pongprasit Onchan¹, Sutira Chairuksa Ngoenthaworn¹,
Kiratiya Sunyapop², Kiratiya Sunyapop²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประเทศไทย

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ประเทศไทย

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาเรื่อง หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราช หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาหลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล และศึกษาประโยชน์ของการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราช หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า 1. หลักการจัดการพื้นที่และประโยชน์ของรูปแบบโคกหนองนาโมเดล การจัดการพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ พื้นที่โคก หนอง และนา โดยพื้นที่โคกประมาณ 60% เป็นดินที่ขุดจากหนอง เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและเพาะปลูก รวมถึงเลี้ยงสัตว์ ส่วนพื้นที่หนองมีการขุดคลองไส้ไก่เพื่อกักเก็บน้ำและเลี้ยงปลา และพื้นที่นาประมาณ 30% ใช้ปลูกข้าวอินทรีย์ปลอดสารเคมีโดยใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่าย 2. การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ด้านคุณภาพชีวิต เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ครอบครัวมีความมั่นคง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและสามารถใช้เวลาร่วมกัน รวมถึงได้ออกกำลังกายและสัมผัสกับธรรมชาติ ส่งผลต่อสุขภาพกายและใจที่ดีขึ้น ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรสามารถผลิตและจำหน่ายผลผลิตได้ต่อเนื่องทั้งปี ลดความยากจน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสังคม ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน เรียนรู้และพึ่งพากัน สร้างสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ด้านทรัพยากร การปลูกพืชหลายชนิดและคลุมดินช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน การใช้ปุ๋ยหมักและวัสดุธรรมชาติทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ และส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า

คำสำคัญ: โคกหนองนาโมเดล, เรือนเคียงนา, เกษตรอินทรีย์, ศาสตร์พระราช

Abstract

This thesis studies the principles of land management based on the Kook Nong Na Model, a case study of Ruean Kiang Na Organic Farm, a project following the King's Philosophy, located in Village No. 12, Na Mai Phai Subdistrict, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province. The objectives are to examine the principles of land management using the Kook Nong Na Model and its benefits, using a qualitative research method. The research findings indicate that: 1. Principles of land management and benefits of the Kook Nong Na Model: Land management is divided into three main parts: Kook (hill), Nong (pond), and Na (rice paddy). Approximately 60% of the Kook area is soil excavated from the Nong (pond) for housing, cultivation, and livestock farming. The Nong area has small canals for water retention and fish farming. Approximately 30% of the Na area is used for organic rice cultivation, free from chemicals, using animal manure as fertilizer to reduce costs and expenses. 2. The Kook Nong Na Model land management yields several benefits, including improved quality of life, increased farmer income, and family stability. Mutual support and spending quality time together, along with exercise and connection with nature, contribute to improved physical and mental health. Economically, farmers can produce and sell their produce continuously throughout the year, reducing poverty and promoting ecotourism. Socially, it strengthens community unity, fosters learning and interdependence, and builds strong relationships. In terms of resources, planting multiple crops and using cover crops prevents soil erosion, the use of compost and natural materials enriches the soil, improves water efficiency, and promotes the efficient conservation of local resources.

Keywords: Khok Nong Na Model, Rice Field-Side House, Organic Farming, King's Philosophy

บทนำ

เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนด้วยการจัดการไร่นาอย่างเหมาะสม มีการจัดสรรแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรแบบผสมผสานให้ใช้ได้ในพื้นที่แล้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรเลี้ยงตัวเองได้มีรายได้และอาหารไว้บริโภคตลอดปี เป็นการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกรชาวไทย และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัสว่า “...ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน...” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทำการศึกษาและวิจัยเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ในพื้นที่ส่วนพระองค์ขนาด 16 ไร่ 2 งาน 23 ตารางวา ไกลวัดมงคล ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และทรงมอบให้มูลนิธิชัยพัฒนาที่ทรงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเสริมโครงการของรัฐ ทั้งนี้ก่อนที่จะทรงนำเอกสารออกเผยแพร่อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2537 นั้น ทรงให้จัดตั้ง “ศูนย์บริหารพัฒนา” ตามแนวพระราชดำริ อยู่ในความรับผิดชอบของมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อเป็นต้นแบบสาธิตการพัฒนาด้านการเกษตรโดยประสานความร่วมมือระหว่าง วัฒราชูรและรัฐทำการเผยแพร่อาชีพการเกษตรและจริยธรรมแก่ประชาชนในชนบท โดยทรงหวังว่าหากประสบความสำเร็จก็จะใช้เป็นแนวทางสาธิตในท้องที่อื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ในส่วนของการพัฒนาด้านการเกษตรนั้น ก็คือ แนวคิดและมรรควิธีที่รู้จักกันในนาม “เกษตรทฤษฎีใหม่” จากสภาพปัญหาการเกษตรที่เกิดขึ้น ทำให้แนวคิดที่มุ่งแสวงหาทางออกแก่สังคม ทางด้านการเกษตร ทำให้มีทางเลือกใหม่เกิดขึ้น ซึ่งปฏิเสธแนวคิดการทำการเกษตรแผนใหม่ แม้ว่าเกษตรกรรมแบบเคมีจะยังคงเป็นกระแสหลักของระบบการเกษตรของประเทศไทย (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560)

โคก หนอง นา โมเดล เป็นการจัดการพื้นที่ซึ่งเหมาะกับพื้นที่การเกษตร ซึ่งเป็นผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่นั้น ๆ โคก หนอง นา โมเดล เป็นการที่ให้ธรรมชาติ จัดการตัวมันเองโดยมี มนุษย์เป็นส่วนส่งเสริมให้มันสำเร็จเร็วขึ้นอย่างเป็นระบบและในการพัฒนาจัดการพื้นที่ทาง เพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการผสมผสานของเกษตรทฤษฎีใหม่ร่วมกับภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทยที่มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรชนก สนิทวงศ์ และคณะ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ที่ทรงพระราชทานมานานกว่า 30 ปี ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย ยึดหลักทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง (กรชนก สนิทวงศ์ และคณะ, 2563)

เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการรื้อฟื้นนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการทำการเกษตรเพราะเชื่อว่าการทำเกษตรมีความมั่นคงทุกด้าน คนทุกคน ต้องกินเริ่มจากผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือนจึงเอาไปขายและแจกจ่าย แต่ยึดความสุขที่ได้รับ ตนเองเริ่มต้นจาก การปลูกเพื่อแจกให้ได้ฐานลูกค้าเมื่อลูกค้าพอใจผลผลิต เมื่อเราเริ่มขายแม้ราคาจะสูงกว่าตลาด ลูกค้าก็ยังเลือกซื้อ ผลผลิตของเรา มั่นใจในคุณภาพว่าเป็นพืชผักที่ปลอดภัย ปัจจุบันทำการเกษตรมาแล้วกว่า 2 ปี โดยที่กรมการพัฒนา ชุมชนที่ได้ดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล ส่งผลให้สมาชิกในชุมชนตำบลนาไม้ไผ่ มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ ทำให้สมาชิกได้ใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน นำมาซึ่งสร้างเป็นรายได้ ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย นอกจากนี้ สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันให้เกิดสังคมที่ดี นอกจากนี้เรือนเคียงนาจะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เชิงเกษตรในอนาคต จากการศึกษาพบว่า การจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดลของเรือนเคียงนา มีการพัฒนาที่น่าสนใจ และเป็นแบบอย่างแก่ผู้สนใจ สามารถพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ต่อไปได้

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ทราบ หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล และประโยชน์ของการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์ สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาประโยชน์ของการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าของเรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 คน ได้แก่ นายณรงค์ศักดิ์ รักบ้าน และนางสาวชนิกา หนูคล้าย
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนรับรู้ในกิจกรรมการจัดการเรือนเคียงนา อินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 1 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 คน ได้แก่

นายพรชัย จริตงาม บิดานายณรงค์ศักดิ์ รักบ้าน

นายเขาเขม อนุตทัย พี่ชายณรงค์ศักดิ์ รักบ้านผู้ช่วยงานในเรือนเคียงนาฯ

นายชุตินพศ์ ขอบทำจิต ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่

นางสาวพิมพ์ภัส จริตงาม พัฒนาการประจำสำนักงานพัฒนาชุมชนทุ่งสง ผู้รับผิดชอบ ตำบลนาไม้ไผ่

นางสาววรรณิศา ขอบทำกิจ ผู้รับผลผลิตไปจำหน่าย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ใน 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาหลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล และ 2) เพื่อประโยชน์ของการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้แนวทางในกระบวนการเรียนรู้ที่ควบคุมเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง โดยจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางราชการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นข้อมูล ทฤษฎีการศึกษาภาคสนาม การศึกษาในเชิงคุณภาพเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เปลี่ยนแนวทางในการแสวงหาความจริงเกี่ยวกับหลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราช ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก นายณรงค์ศักดิ์ รักบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้ ใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์แล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมได้ทั้งจากการศึกษาเอกสารข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เป็นการแสวงหาข้อมูลซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีอยู่จริงนำมาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำผลการศึกษาดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงข้อเท็จจริง

ผลการวิจัย

1. หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราช หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 หลักในการจัดการพื้นที่โคก จากสัดส่วนของพื้นที่โคก หนอง นา ทั้งหมด มีการพื้นที่ส่วนที่เป็นโคก ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ โดยพื้นที่โคกจะมาจากการขุดหนอง เพื่อใช้ประโยชน์ในการกักเก็บน้ำ โดยนำดินที่ขุดหนองทำมาเป็นโคก เพื่อให้มีลักษณะสูงขึ้นมากกว่าปกติจากพื้นที่เดิม เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และสำหรับเพาะปลูก แล้วก็นำพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ

ภาพที่ 1 พื้นที่โคก

ภาพที่ 2 การปลูกต้นไม้ตามคันนา

ภาพที่ 3 ที่อยู่อาศัยในพื้นที่โคก

ภาพที่ 4 การเลี้ยงหมูป่า

1.2 หลักในการจัดการพื้นที่หนอง เรือนเคียงนาได้มีการขุดคลองไส้ไก่ เป็นเส้นทางน้ำ หรือที่เรียกว่า มีหน้าที่หลัก ๆ คือ เป็นที่สำหรับใช้เลี้ยงปลาและมีหน้าที่กักเก็บน้ำการทำโคก หนอง นา ต้องมีการบริหารในการจัดการพื้นที่ คือหลักของหนองการกักเก็บน้ำ จะเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่ของเราให้อยู่ในหนองได้มากที่สุดที่จะดึงน้ำมาใช้ในหน้าแล้งและในเรื่องของการปลูกผัก การเลี้ยงหมูป่า การเลี้ยงไก่ และการเลี้ยงปลา

ภาพที่ 5 พื้นที่หนอง

ภาพที่ 6 การขุดหนอง

ภาพที่ 7 การขุดคลองไส้ไก่

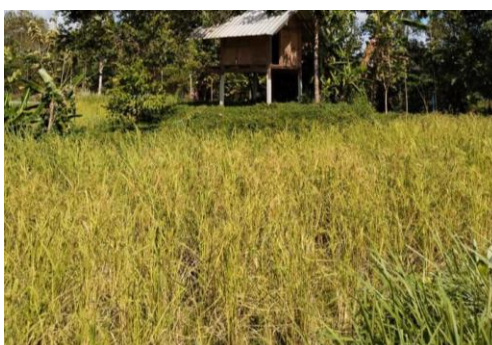

ภาพที่ 8 การเลี้ยงปลาในพื้นที่หนอง

1.3 หลักในการจัดการพื้นที่นา พบว่า มีการใช้พื้นที่ 30 % เพื่อทำการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดสารพิษ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีในการบำรุงต้นข้าว แต่ที่นี้เราจะใช้มูลของสุกรเป็นปุ๋ยในการบำรุงต้นข้าว มีการปลูกเพื่อไว้บริโภคมากกว่าการจำหน่าย จะมีการปลูกข้าวปีละครั้งเพื่อไว้กินเอง มีการเก็บเกี่ยวเอง ทำเองทุกอย่าง เพื่อเป็นการลดค่าแรง ลดต้นทุน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวมาบริโภค

ภาพที่ 9 พื้นที่นา

ภาพที่ 10 ข้าวที่สุกพร้อมเก็บเกี่ยว

ภาพที่ 11 พื้นที่นาหลังการเก็บเกี่ยว

2. ประโยชน์ของการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เขตอินทรียี่สิบศาสตร์พระราช หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 คุณภาพชีวิต การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกร ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดี เสริมสร้างสภาพความเป็นอยู่ที่ดีแก่ชีวิตและครอบครัว เพราะในพื้นที่โคกหนองนาโมเดล สามารถทำให้เกิดการสร้างแหล่งอาหารที่ดี มีที่อยู่อาศัยที่ดี มียาสมุนไพรเพื่อการรักษาและป้องกันโรคได้ดี ทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้า ทำให้เกิดการได้ช่วยเหลือ เกื้อกูลการงาน ครอบครัวได้ทำงานร่วมกัน ลดภาระการใช้จ่าย ทำให้ไม่มีหนี้สิน นอกจากนี้แล้วการทำงานโคกหนองนาโมเดล ที่ทำให้ได้ขุดดิน ปลูกต้นไม้ ไล่ปู๋ย ดาย หญ้า ได้ยืน เดิน นั่ง นอน ในพื้นที่ ที่มีอากาศบริสุทธิ์ มีสภาพแวดล้อมที่ดี การทำงานโคกหนองนา โมเดลจึงเป็นโอกาสที่ทำให้ได้ออกกำลังกายในทุกวัน ก็จะช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรง

2.2 เศรษฐกิจ การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตร ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้ราคาดี ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งการจัดการพื้นที่แบบโคก หนอง นา

ช่วยลดความยากจนผ่านการสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ให้กับเกษตรกร การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ระบบโคกหนองนาช่วยให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิดตลอดทั้งปี การสร้างรายได้ให้ครัวเรือน และชุมชน นอกจากนี้แล้วยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่โคกหนองนาสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการเรียนรู้ สร้างรายได้เสริมให้ชุมชน ดังเช่นเรือนเคียงนา

2.3 สังคม การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ทำให้เกิดการดึงคนในสังคมให้อยู่ด้วยกันได้ อย่างมีความสุข ชุมชนก็จะเกิดสันติสุข ไม่ทะเลาะกัน ไม่แก่งแย่งชิงดี ชิงเด่น ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนการพัฒนาพื้นที่แบบโคก หนอง นา มักเริ่มต้นจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน ทั้งช่วยกันขุดบ่อ ปลูกต้นไม้ แบ่งปันความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ฟังพากัน และสร้างสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นมากขึ้น

2.4 ทรัพยากร การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน การปลูกพืชหลายชนิดและคลุมดินช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน การใช้ปุ๋ยหมักและอินทรีย์วัตถุทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น “หนอง” หรือแหล่งเก็บน้ำกลางแปลง ทำหน้าที่เป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติ ไร้ดพืชตลอดปี ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า นำเศษฟาง มูลสัตว์ ใบไม้มาใช้ทำปุ๋ยหมักแทนการใช้สารเคมี นำวัสดุธรรมชาติมาทำโรงเรือน รั้ว หรือเครื่องมือเกษตรลดการใช้ทรัพยากรนอกพื้นที่

อภิปรายผล

หลักการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคก หนอง นา โมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา

1. **หลักในการจัดการพื้นที่โคก** จากสัดส่วนของพื้นที่โคก หนอง นา ทั้งหมด มีการพื้นที่ส่วนที่เป็นโคกประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ โดยพื้นที่โคกจะมาจากการขุดหนอง เพื่อใช้ประโยชน์ในการกักเก็บน้ำ โดยนำดินที่ขุดหนองทำมาเป็นโคก เพื่อให้มีลักษณะสูงชันมากกว่าปกติจากพื้นที่เดิม เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และสำหรับเพาะปลูก แล้วก็ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี ที่กล่าวว่า พื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” อำเภอยาย้อย เป็นไปตามกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ตั้งแต่การจัดการพื้นที่ ออกแบบและปรับพื้นที่เป็นไปตามภูมิสังคม การปรับปรุงสภาพดิน และปลูกป่า 5 ระดับ จนเต็มพื้นที่ ทำให้มีฝักริโภคในครัวเรือน และยังมีแบ่งปันให้กับครัวเรือนเครือข่าย และเพื่อนบ้าน ยังให้คำแนะนำให้ทำตาม (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี, 2566) และต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อม การพิจารณาการจัดการเกษตรในเมือง ปัจจัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านสังคมและ วัฒนธรรม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิด การเสริมสร้างพลังทางเศรษฐกิจ แก่ครอบครัวและชุมชนสู่ เศรษฐกิจที่มั่นคง และ เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวสู่ชุมชนและสังคมอีกด้วย (รุจิกาญจน์ สานนท์ และนิติพัฒน์ กิตติรักษกุล, 2564)

2. **หลักในการจัดการพื้นที่หนอง** เรือนเคียงนาได้มีการขุดคลองไส้ไก่ เป็นเส้นทางน้ำหรือที่เรียกว่า มีหน้าที่หลัก ๆ คือ เป็นที่สำหรับใช้เลี้ยงปลาและมีหน้าที่กักเก็บน้ำการทำโคก หนอง นา ต้องมีการบริหารในการจัดการพื้นที่ คือ หลักของหนองการกักเก็บน้ำ จะเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่ของเราให้อยู่ในหนองได้มากที่สุดที่จะดึงน้ำมาใช้ในหน้าแล้งและในเรื่องของการปลูกผัก การเลี้ยงหมูป่า การเลี้ยงไก่ และการเลี้ยงปลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ที่กล่าวว่า น้ำฝนอาจไร้ค่าและอาจสร้างปัญหาในยามที่มีมากเกินไป แต่หากฝนทิ้งช่วง น้ำเพียงน้อยนิดก็มีคุณค่ามหาศาล ความไม่สมดุลนี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการ “เก็บน้ำ” ในตอนนี้จะเล่าถึงวิธีการกักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ ซึ่งมี 3 วิธี คือ

2.1 เก็บน้ำไว้ในหนอง การขุดหนองจะต้องขุดให้คดโค้ง และมีระดับตื้นลึกแตกต่างกันไปในแต่ละจุด ก่อนขุดต้องมีการคำนวณปริมาตรน้ำที่สามารถเก็บได้ในหนองเพื่อให้พอใช้งาน

2.2 เก็บน้ำไว้บนโคก ทำได้โดยการปลูกป่าและเก็บในระบบรากของต้นไม้ที่ปลูกไว้ 5 ระดับ ได้แก่ ไม้ระดับสูง ไม้ชั้นกลาง ไม้ชั้นเตี้ย ไม้เรียดิน และไม้หัวใต้ดิน ไม้แต่ละระดับควรจะมีย่าน้อยไม่น้อยกว่า 21 ชนิด เพื่อสร้างความหลากหลายของระบบราก เมื่อฝนตกลงมา ระบบรากจะช่วยอุ้มน้ำไว้ในดิน

2.3 เก็บไว้ในนา ยกคันนาให้สูงและกว้าง สามารถเก็บน้ำไว้ในช่วงฝนทิ้งช่วง นอกจากนี้เรายังสามารถปลูกพืชผักไว้บนคันนาได้อีกด้วย (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2560)

3. หลักในการจัดการพื้นที่นา พบว่า มีการใช้พื้นที่ 30 % เพื่อทำการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ที่ปลอดสารพิษ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีในการบำรุงต้นข้าว แต่ที่นี้เราจะใช้มูลของสุกรเป็นปุ๋ยในการบำรุงต้นข้าว มีการปลูกเพื่อไว้บริโภคมากกว่าการจำหน่าย จะมีการปลูกข้าวปีละครั้งเพื่อไว้กินเอง มีการเก็บเกี่ยวเอง ทำเองทุกอย่าง เพื่อเป็นการลดค่าแรงลดต้นทุน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวมาบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพงศ์ แซ่เตียว และคณะ กล่าวว่า หากมูลสุกรถูกจัดเก็บไว้ในฟาร์มเป็นเวลานานอาจเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคหากไม่มีวิธีการจัดการที่ดี แต่ถ้านำไปเป็นปุ๋ยใส่ในนาข้าวก็ทำให้ต้นข้าวสูงสวย และลดการใช้ปุ๋ยเคมีอีกด้วย (กิตติพงศ์ แซ่เตียว และคณะ, 2565)

ประโยชน์ของการจัดการพื้นที่ตามรูปแบบโคกหนองนาโมเดล กรณีศึกษา เรือนเคียงนา เกษตรอินทรีย์สืบศาสตร์พระราชฯ หมู่ที่ 12 ตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอดงหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. คุณภาพชีวิต การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกร ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดี เสริมสร้างสภาพความเป็นอยู่ที่ดีแก่ชีวิตและครอบครัว เพราะในพื้นที่โคกหนองนาโมเดล สามารถทำให้เกิดการสร้างแหล่งอาหารที่ดี มีที่อยู่อาศัยที่ดี มียาสมุนไพรเพื่อการรักษาและป้องกันโรคได้ดี ทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้า ทำให้เกิดการได้ช่วยเหลือ เกื้อกูลการงาน ครอบครัวได้ทำงานร่วมกัน ลดภาระการใช้จ่าย ทำให้ไม่มีหนี้สิน นอกจากนี้แล้วการทำงานโคกหนองนาโมเดล ที่ทำให้ได้ขุดดินปลูกต้นไม้ ใส่ปุ๋ย ดาย หล้า ไถย่น ดิน นั่ง นอน ในพื้นที่ ที่มีอากาศบริสุทธิ์ มีสภาพแวดล้อมที่ดี การทำงานโคกหนองนา โมเดลจึงเป็นโอกาสที่ทำให้ได้ออกกำลังกายในทุกวัน ก็จะช่วยให้ร่างกายมีความแข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภูพิทักษ์ ภูประกิจ ที่กล่าวว่า เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวเอง มีความสามารถในการควบคุมเหตุการณ์แก้ปัญหาด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้แล้วยังมีความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ในวิชาชีพแสวงหาโอกาสสร้างเครือข่ายมีทักษะการจัดการอื่น ๆ รวมทั้งการจัดการเชิงกลยุทธ์ (ภูพิทักษ์ ภูประกิจ, 2557)

2. เศรษฐกิจ การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตร ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้ราคาดี ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งการจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาช่วยลดความยากจนผ่านการสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ให้กับเกษตรกร การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ระบบโคกหนองนาช่วยให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิดตลอดทั้งปี การสร้างรายได้ให้ครัวเรือน และชุมชน นอกจากนี้แล้วยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่โคกหนองนาสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการเรียนรู้ สร้างรายได้เสริมให้ชุมชน ดังเช่นเรือนเคียงนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ กล่าวว่า แนวคิดการทำโคกหนองนาโมเดลให้สำเร็จต้องอาศัยความพอใจเชื่อมั่นการทำกิจกรรมแบบผสมผสานมากกว่าการทำกิจกรรมเชิงเดี่ยว ต้องขยันหมั่นเพียรลงมือทำ มีภาวะผู้นำทำกิจกรรม มีน้ำใจไมตรีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งในครอบครัวและกลุ่มกิจกรรมด้วยกัน และอาศัยการค้นหาแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมใหม่ ๆ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างชาวศิกรเพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ, 2565)

3. สังคม การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ทำให้เกิดการดึงคนในสังคมให้อยู่ด้วยกันได้ อย่างมีความสุข ชุมชนก็จะเกิดสันติสุข ไม่ทะเลาะกัน ไม่แก่งแย่งชิงดี ชิงเด่น ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนการพัฒนาพื้นที่แบบโคก หนอง นา มักเริ่มต้นจาก

ความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน ทั้งช่วยกันขุดบ่อ ปลุกต้นไม้ แบ่งปันความรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ฟังพากัน และสร้างสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปาจารย์ อ่อนสอาด กล่าวว่า ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมให้ดำรงอยู่อย่างพอเพียงและอยู่รอดได้ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ผันผวน เพื่อมุ่งหมายให้ผู้คนสามารถอยู่รอดได้ในสังคม (ปาจารย์ อ่อนสอาด, 2553)

4. ทรัพยากร การจัดการพื้นที่แบบโคกหนองนาโมเดล ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน การปลูกพืชหลายชนิดและคลุมดินช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน การใช้ปุ๋ยหมักและอินทรีย์วัตถุทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น “หนอง” หรือแหล่งเก็บน้ำกลางแปลง ทำหน้าที่เป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติ ไร่นาดำรงพืชตลอดปี ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า นำเศษฟางมูลสัตว์ ใบไม้มาใช้ทำปุ๋ยหมักแทนการใช้สารเคมี นำวัสดุธรรมชาติมาทำโรงเรือน รั้ว หรือเครื่องมือเกษตร ลดการใช้ทรัพยากรนอกพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร กล่าวว่า โคกหนองนาโมเดล ยังเน้นการใช้ปุ๋ยธรรมชาติ การปลูกพืชหมุนเวียน และการไม่ใช้สารเคมีเพื่อรักษาสุขภาพดินและน้ำ ตลอดจนอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น ส่งผลให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ มีรายได้ตลอดปี และลดการพึ่งพาตลาดหรือสินค้าจากภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความยั่งยืนทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนอย่างแท้จริง (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร, 2546)

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการพื้นที่โคก หนอง นา โมเดล

ภาพที่ 12 การจัดการพื้นที่โคก หนอง นา โมเดล

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะพบว่า การจัดการพื้นที่แบบโคก หนอง นา โมเดล ณ เรือนเคียงนา จังหวัดนครราชสีมา เป็นการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบโดยแบ่งสัดส่วนเป็นโคก (60%) หนอง และนา (30%) เพื่อการพึ่งพาตนเองตามศาสตร์พระราชา ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจผ่านเกษตรอินทรีย์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ผู้ที่สนใจควรศึกษาหลักการและสภาพพื้นที่ของตนเองให้ถ่องแท้ก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อลดความเสี่ยงด้านงบประมาณ ควรมีการปลูกฝังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เยาวชนเพื่อสร้างจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเองและการแบ่งปัน รวมถึงควรส่งเสริมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้สนใจและเป็นแนวทางในการทำวิจัยเพื่อต่อยอดกระบวนการจัดการเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก สนิทวงศ์ และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสร้างสังคม อยู่ดีมีสุข “พอมี พอกิน พอใช้”. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 5(1), 22-33.
- กิตติพงศ์ แซ่เตียว และคณะ. (2565). การพัฒนาวิถีหมักปุ๋ยมูลสุกรแบบเติมอากาศและจุลินทรีย์อัดโนมัต. วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, 7(2), 104-112.
- ปจรรย์ อ่อนสอาด. (2553). วิธีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงกรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตธรรมชาติมาบเอื้อง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. เรียกใช้เมื่อ 17 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.dpu.ac.th/dpurdi/research/266>
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ. (2565). แนวคิดโคกหนองนาโมเดลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารศิลปการจัดการ, 6(1), 419-434.
- ภูพิทักษ์ ภูประกิจ. (2557). รูปแบบความสำเร็จธุรกิจเกษตรมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา โคกหนองนา โมเดล พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 21(1), 115-134.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). เศรษฐกิจพอเพียง. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
- รุจิภาญจน์ สานนท์ และนิติพัฒน์ กิตติรักขกุล. (2564). การประยุกต์ใช้โคกหนองนาโมเดลสำหรับการจัดการการเกษตรในเมืองเพื่อความยั่งยืน. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(2), 137-150.
- ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี. (2566). วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้พื้นที่ ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” อำเภอเขาชัยวัน จังหวัดเพชรบุรี. ใน รายงานการวิจัย. ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี.
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร. (2546). โคกหนองนาโมเดล กับการจัดการพื้นที่เกษตรเพื่อชีวิตที่ยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 19 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.arda.or.th/detail/6147>
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2560). การบริหารจัดการน้ำ ด้วย “โคก หนอง นาโมเดล”. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.nectec.or.th/news/news-pr-news/khoknongna.html>

ปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 5 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

PROBLEMS FROM THE IMPACT OF TOURISM IN THE COMMUNITY, ACASE STUDY OF BAN KIRIWONG COMMUNITY, VILLAGE NO, 5, KAMLON SUBDISTRICT, LANSKA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

นันทวัน บัวจันทร์¹, อลิษา ศิริวรรณ¹, จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*}, พงศประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹, เขมณัฐ อินทรสุวรรณ¹,
หทัยพร แสงอารยะกุล², วรณรพี อมรวานิชย์²

Nantawan Buajun¹, Alisa Siriwan¹, Jittima Damrongwattana^{1*}, Pongprasit Onchun¹, khammanat Intonsuwan¹,

Hathaiophon Saengarayakul², Vanrapee Amornvanich²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวและการปรับตัวจากผลกระทบการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 5 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า คนในชุมชนมีการใช้ต้นทุนในการทำสวนผลไม้เพิ่มขึ้นจากการจ้างแรงงานและรายได้ที่ได้รับจากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นที่พัก ร้านอาหาร กลุ่มองค์กรชุมชนไม่มีความมั่นคง ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีความขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างคนในชุมชนเพิ่มขึ้นจากการขายตัดราคาและมีการแข่งขันทางธุรกิจสูงขึ้นวิถีชีวิตคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมเดิมของชุมชนหายไปค่อนข้างเยอะและวัฒนธรรมดั้งเดิมยังถูกดัดแปลงให้เหมาะกับยุคสมัยมากขึ้น ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ในชุมชนมีขยะเพิ่มขึ้นในจุดต่าง ๆ และมีสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น การปรับตัวจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย พบว่า มีการปรับเวลาในการทำงานใหม่และมีการตั้งกติกาของชุมชนขึ้นเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ทั้งนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน ด้านอัตมโนทัศน์ พบว่า มีการปรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนโดยมีการนำสื่อโซเชียลมาประยุกต์ใช้มากขึ้น และเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ ด้านการพึ่งพาพึ่งพาระหว่างคนในครอบครัวโดยการให้เข้ามามีส่วนช่วยธุรกิจของครอบครัวและยังมีการพึ่งพาพึ่งพาคนในชุมชนมากขึ้นอีกด้วยจากการที่รวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชน

คำสำคัญ: ผลกระทบ, การท่องเที่ยวในชุมชน, ชุมชนบ้านคีรีวง

Abstract

This study aims to examine the problems arising from the impacts of tourism and the adaptation strategies to these impacts in the community, specifically focusing on Ban Kiriwong,

* Received 29 September 2025; Revised 9 November 2025; Accepted 13 December 2025

Village No. 5, Kamlon Subdistrict, Lanska District, Nakhon Si Thammarat Province. This qualitative research found that the problems caused by tourism in the Kiriwong community comprise three aspects: Economic, social, and environmental. Economic impacts include increased costs for fruit farming due to forced labor and instability in income from tourism-related businesses such as accommodation and restaurants. Community organizations face challenges in their livelihoods. Social and cultural impacts include increased conflicts of interest due to price undercutting and heightened business competition, alterations to community lifestyles, loss of traditional culture, and adaptation of traditional practices to modern times. Environmental impacts include increased waste and construction. Adaptations to the impacts of tourism in the Kiriwong community include three aspects: Physical well-being, involving adjustments to work hours and the establishment of community rules to promote harmonious coexistence between tourists and residents; and Self-concept, involving adjustments to community tourism promotion strategies, including increased use of social media and a focus on developing tourism that preserves the community's unique identity. In terms of interdependence, it was found that there is interdependence among family members through their participation in family businesses, and there is also increased interdependence among community members through their participation in community activities.

Keywords: Impact, Community Tourism, Ban Kiriwong Community

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ชุมชนคีรีวงมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนแห่งนี้มากมาย อย่างเช่น ในปีพุทธศักราช 2531 เหตุการณ์อุทกภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง บทเรียนในครั้งนี้ได้เปลี่ยนวิถีคิดของชาวบ้านไปอีกด้วย ได้มีทั้งหน่วยงานภาครัฐเอกชน เข้ามาให้การช่วยเหลือ พื้นฟู ชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นถนน แม่น้ำ ลำคลอง บ้านเรือนประชาชน และนอกจากนี้ยังเข้ามาส่งเสริมในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพ มีการรวมตัวเป็นกลุ่มกันขึ้น โดยเน้นทรัพยากรที่มีในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้มีพัฒนาจนเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่มีเอกลักษณ์ และด้วยบริบทของชุมชนที่มีความโดดเด่นทั้งในเรื่องวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว (ที่ทำการอำเภอลานสกา, 2556)

ชุมชนคีรีวงเป็นชุมชนหนึ่งในตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจัดได้ว่าตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ที่ดี เป็นชุมชนที่โอบล้อมไปด้วยภูเขา หนึ่งในนั้นคือเขาหลวง ซึ่งเป็นภูเขาสูงที่สุดในภาคใต้ เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ มีคลองท่าดีเป็นคลองสายหลักที่ไหลผ่านหมู่บ้าน มีวิถีชีวิตแบบชาวสวนอยู่กับธรรมชาติ อาชีพหลัก คือ การทำสวนผลไม้ผสม เรียกว่า “สวนสมรม” เช่น มังคุด เงาะ ทุเรียน สะตอ เคยได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2541 รางวัลชุมชนต้นแบบในการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประเภทเมืองและชุมชน เนื่องจากบ้านคีรีวงมีกลุ่มส่งเสริมอาชีพหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มผ้ามัดย้อม กลุ่มทำสบู่จากเปลือกมังคุด กลุ่มทุเรียนกวน กลุ่มมังคุดกวน กลุ่มทำเครื่องประดับลูกปัดโบราณ และได้พัฒนาการบริการนักท่องเที่ยว จัดนำเที่ยวเดินป่าสู่ยอดเขาหลวง มีลูกหาบ โฮมสเตย์ และศูนย์ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปเยี่ยมชมวิถีชีวิตของบ้านคีรีวงได้ตลอดปี โดยเฉพาะในฤดูกาลผลไม้เดือนกรกฎาคม-กันยายน นอกจากนี้ตามที่พิกต่าง ๆ ในหมู่บ้านคีรีวง ส่วนมากมีจักรยานไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวและผู้เข้าพัก เพื่อปั่นเที่ยวชมบรรยากาศและทัศนียภาพรอบหมู่บ้าน จึงได้รับฉายาว่า หมู่บ้านที่อากาศดีที่สุดในประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561)

ปัจจุบันชุมชนศิรีวงเป็นชุมชนหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จัก ช่วยสร้างรายได้ให้กับคน ในชุมชน และทำให้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากที่มีการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาชุมชน ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ที่จะเข้ามา ทั้งในเรื่องของการสร้างรายได้หลายช่องทางขึ้น จากที่ทำเพียงสวนผลไม้ก็มีการขายผลิตภัณฑ์ของชุมชนและ จากการที่ให้บริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว อย่างเช่น ที่พัก ร้านอาหารเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี ต้องมีการจัดสรร งบประมาณในการปรับปรุง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยให้ดีขึ้น อย่างเช่น การซ่อมแซมถนน เพิ่มจุดทิ้งขยะ ไฟส่องสว่างเส้นทางต่าง ๆ รวมถึงต้องเรียนรู้ภาษา การใช้สื่อโซเชียลมากขึ้น และนอกจากนี้ยังส่งผล ให้มีขยะเพิ่มขึ้นในจุดต่าง ๆ ของชุมชน สภาพแวดล้อมที่เคยสวยงามมีความเป็นธรรมชาติก็เสื่อมโทรมลงไป มีการเปลี่ยนจากที่ดินว่างเปล่าเป็นสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อสร้างรายได้ ซึ่งคนในชุมชนที่เป็นผู้รับผลกระทบ โดยตรงจากสถานการณ์เหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวไม่ว่าจะเป็น การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ได้แก่ การปรับเวลา การทำงาน การใช้ชีวิต การนำสื่อโซเชียลมาประยุกต์ใช้มากขึ้น รวมถึงมีการพึ่งพาระหว่างสมาชิกในชุมชนเพื่อทำกลุ่ม องค์การชุมชน ซึ่งการจัดการปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือตั้งแต่คนในชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการพูดคุยร่วมกันเพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนมีความยั่งยืนและไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านศิรีวง หมู่ที่ 5 ตำบล กำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านศิรีวง หมู่ที่ 5 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประชากรมีคัดเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วยกลุ่มองค์กรชุมชน พนักงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใน ชุมชนและอดีตผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 6 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยว ทั้งในด้านของเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม จึงสามารถที่จะให้ข้อมูลได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว ซึ่งเลือก กลุ่มตัวอย่างมา จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มลูกไม้บ้านศิรีวง 2) กลุ่มบ้านสมุนไพรศิรีวง และ 3) กลุ่มผ้ามัดย้อมสี ธรรมชาติบ้านศิรีวง
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง เป็นกลุ่มที่มีบทบาทหน้าที่เข้ามาแก้ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน หรือ รับนโยบาย เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมาจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยเจ้าพนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน คือ นางสาวธัญกานต์ รัตนะ และ นายธวัชชัย ปิยจันทร์ และผู้ที่อยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่เริ่มมีการท่องเที่ยวจำนวน 1 คน ได้แก่ นายยงยุทธี กระจำงโลก

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูล คือ การใช้แบบสัมภาษณ์ ทั้งผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง ใช้แบบสัมภาษณ์เดียวกัน มีรายละเอียดเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. จะเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้จะไปสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ - นามสกุล อายุ อาชีพ
2. เป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 3 ข้อ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

3. เป็นประเด็นคำถามในหัวข้อการปรับตัวจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การปรับตัวด้านร่างกาย การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ การปรับตัวด้านการพึ่งพาพึ่งกัน จำนวน 3 ข้อ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

4. ข้อเสนอแนะเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคิริวงกรณศึกษา ชุมชนบ้านคิริวง หมู่ที่ 5 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปรับตัวเบื้องต้นพร้อม ทั้งพูดคุยทำความเข้าใจในสถานการณ์ และบอกกล่าวให้รู้ในการสอบถามข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ให้เข้าใจ พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลในเรื่องของผลกระทบที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในชุมชนในแต่ละด้านที่ได้กำหนดเอาไว้ และยังสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวของคนในชุมชนจากผลกระทบที่ได้รับ

3. ประสานกับคนที่จะให้ข้อมูลและลงเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะจงด้วยตนเอง โดยการนัดวัน เวลา และสถานที่จากนั้น จากนั้นจะเก็บข้อมูลและรายละเอียด แต่ละประเด็นโดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมถ่ายภาพประกอบ

4. รวบรวมข้อมูลและสรุปผล การศึกษาในเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดเอาไว้เป็นแนวทางในการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวในชุมชน และการปรับตัวเมื่อได้รับผลกระทบเหล่านี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ โดยเริ่มจากการถอดบทสัมภาษณ์ที่ได้มาเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์เนื้อหาในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคิริวง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสภาพแวดล้อม ได้ผลสรุปดังนี้เป็นปัญหาที่มาจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นความขัดแย้ง หรือ การแข่งขันที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการที่มีในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่า

1.1 มีการใช้ต้นทุนในการทำสวนผลไม้เพิ่มขึ้น จากเดิมที่ชุมชนคิริวงมีการทำสวนผลไม้แบบสมรมใช้แรงงานในครัวเรือน แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาทำให้มีการทำอาชีพอื่นเสริมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำให้คนที่ทำสวนผลไม้ต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้นจากที่มีแค่ค่าปุ๋ย ค่ายาฉีดบำรุง ต้องมีค่าจ้างแรงงานจากภายนอกมาเพื่อเก็บผลไม้ คนดูแลพื้นที่สวน

1.2 รายได้จากอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่มั่นคง ถึงแม้การท่องเที่ยวจะเป็นแหล่งรายได้หนึ่งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หรือกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ แต่รายได้ที่เกิดขึ้นกลับไม่มีตลอดทั้งปี ขึ้นอยู่กับฤดูกาล วันหยุด และสถานการณ์ภายนอกทำให้กลุ่มผู้ประกอบการบางส่วนประสบปัญหารายได้ขาดช่วง ไม่มีรายได้ประจำจึงมีการทำสวนผลไม้ควบคู่กันไปเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี

1.3 ต้องเพิ่มงบประมาณในการปรับปรุง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกความปลอดภัย ที่นี้จะไม่ปฏิบัติตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเน้นให้เข้าใจถึงด้วยบริบทของชุมชนในเรื่องของสภาพแวดล้อมดั้งเดิม

แต่จะมีการจัดสรรงบประมาณมาให้แต่ละปีเพื่อปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากขึ้นทั้งในเรื่องของซ่อมแซมถนนที่ชำรุด เจ้าหน้าที่ช่วยโบกรถในจุดที่รถติด จัดการปัญหาขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน จนถึงผู้ประกอบการร้านค้า และในเรื่องอื่น ๆ เพื่อนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเอง

2. ปัญหาจากผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง

เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนในชุมชนบ้านคีรีวงโดยมีการปรับให้เหมาะสมกับยุคสมัยแต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนปัญหาจากผลกระทบด้านสังคมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า

2.1 มีความขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างคนในชุมชนเพิ่มขึ้น ในอดีตในการทำการท่องเที่ยวมีการจัดการที่พัก อาหารร่วมกัน มีการจัดปฏิทินการท่องเที่ยวในรอบหนึ่งปี แต่ในปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับโครงการของหน่วยงานที่จัดขึ้นและเรื่องอาหาร ที่พักแยกกันทำของใครของมัน และบางครั้งทำให้เกิดปัญหาการขาดตลาดราคา รวมถึงคนที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเกิดความไม่พอใจ

2.2 วิถีชีวิตคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อชุมชนเป็นที่รู้จักนักท่องเที่ยวจะเข้ามา ยิ่งนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากเท่าไรย่อมส่งผลกระทบกับความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชนมากเท่านั้น ที่นี้จะพบปัญหาในช่วงหน้าผลไม้ ถนนค่อนข้างแคบ รถชนผลไม้ลงจากเขาจะสวนทางกันรถของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลไม้ และจากที่ทำแค่สวนผลไม้ก็ทำอาชีพอย่างหลากหลายมากขึ้นอย่างน้อยก็อาชีพประกอบกันทั้งที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของ และกลุ่มองค์กรชุมชน และมีการพัฒนาตนเองในเรื่องของภาษาการใช้โซเชียล

ภาพที่ 1 ความแออัดของนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกท่าหา

ภาพที่ 2 รถขนผลไม้ในเส้นทางน้ำตกท่าหา

3. ปัญหาจากผลกระทบด้านวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า

3.1 วัฒนธรรมเดิมของชุมชนหายไป การท่องเที่ยวในชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับแง่ของธุรกิจมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมถูกละเลย ถูกกลืนไป ในช่วงวัยอื่น ๆ ยังคงรักและหวงแหนวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ในวัยรุ่นเมื่อมี

เทคโนโลยี สื่อโซเชียลเข้ามาทำให้ความสนใจในวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญในชุมชนถูกสนใจน้อยลง ขาดการสืบทอด หันไปสนใจกระแสโซเชียลมากกว่า ให้วัฒนธรรมเดิมหายไปค่อนข้างเยอะแต่ไม่ได้หายหมดไปหรือเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ที่ยังคงเหลือในปัจจุบัน คือ งานทำบุญพ่อตานเถื่อน สุขาโตดิดเจ้าอาวาสวัดศิรวังในช่วงเดือน 3 ของทุกปี และทุกวันที่ 22 พฤศจิกายนของทุกปีจะมีกิจกรรมรำลึกอุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ. 2531 และนอกจากนี้ยังมีประเพณีเอาของใส่คร่ำ และเรื่องราวของเรือเหินือ เป็นภูมิปัญญาที่ไม่มีให้เห็นในปัจจุบัน

ภาพที่ 3 ประเพณีเอาของใส่คร่ำ

3.2 วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกดัดแปลงให้เหมาะกับยุคสมัย ด้วยอิทธิพลของสื่อโซเชียลที่มีวัฒนธรรมใหม่เกิดขึ้นมากมาย วัฒนธรรมเหล่านั้นได้แพร่กระจาย เข้าถึงง่ายขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนใจจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนจากการแสดงพื้นบ้านดั้งเดิมเป็นโชว์ที่มีความสนุกสนานอย่างดนตรีสดที่เป็นนักร้องยุคใหม่ เพลงที่ได้รับความนิยม การแต่งกายของแดนเซอร์ที่มีความน่าสนใจขึ้น และอาหารพื้นบ้านถูกแทรกด้วยอาหารสำเร็จรูป เพิ่มอาหารที่ได้รับความนิยมเข้ามาขายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ งานกำโลน Festifal แอท ศีรวัง จะมีการผสมผสานระหว่างอาหารพื้นบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน การแสดงพื้นบ้านกับอาหารที่ได้รับความนิยม แสดงในรูปแบบดนตรีสดในงานเพื่อให้เหมาะกับยุคสมัย

4. ปัญหาจากผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวในชุมชนศิรวัง

ปัญหาจากผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวใน เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่สร้างขึ้นในชุมชนศิรวังเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่า

4.1 มีขยะเพิ่มขึ้นในจุดต่าง ๆ ของชุมชน เมื่อชุมชนเป็นที่รู้จักมากเท่าไร นักท่องเที่ยวก็เข้ามามากขึ้น และขยะก็เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ถึงแม้จะมีการจัดการตั้งแต่คนในชุมชนที่ต้องการแยกขยะก่อนทิ้ง กลุ่มองค์กรชุมชนที่มีการตั้งกฎให้นำขยะกลับไปด้วย ผู้ประกอบการที่จัดการขยะในพื้นที่บริเวณของตนเอง รวมถึงติดป้ายเตือนมีค่าปรับก็ไม่ได้ผลยังเห็นขยะทั้ง ถุงพลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ ถุงขนมตามจุดต่าง ๆ ของชุมชน จะพบมากจุดท่องเที่ยวยอดนิยมของชุมชน ในช่วงเทศกาล วันหยุด ขยะเหล่านี้เกิดจากพฤติกรรมของคนเข้ามาท่องเที่ยวที่ไม่ได้สนใจกฎกติกา ไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด

ภาพที่ 4 ขยะบนหินบริเวณน้ำตกท่าหา

ภาพที่ 5 จุดทิ้งขยะบริเวณข้างถนน

4.2 สิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น ในอดีตที่นี่มีสิ่งปลูกสร้างค่อนข้างน้อย เห็นเพียงทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อย่างถนน สะพานข้ามน้ำตก และสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น ยิ่งเป็นที่ท่องเที่ยวยอดนิยม เมื่อนักท่องเที่ยวมาเยอะก็เห็นช่องทางของรายได้ เป็นพื้นที่ที่รกร้างเป็นที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร คาเฟ่ ลานจอดรถ ห้องน้ำที่มีค่าบริการจะเป็นการปลูกสร้างในที่ดินของตนเองมาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ถึงแม้ตรงนี้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ต้องแลกกับพื้นที่ธรรมชาติสีเขียวในชุมชนและถูกแทรกด้วยสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ

ภาพที่ 6 ร้านอาหารใกล้แหล่งน้ำ

ภาพที่ 7 จุดทานอาหารใกล้แหล่งน้ำ

การปรับตัวจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง ประกอบด้วย 3 ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านการพึ่งพาพึ่งกัน สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

1. การปรับตัวด้านร่างกายจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง การปรับตัวด้านร่างกายจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นการปรับสภาพจิตใจและสภาพร่างกายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านคีรีวง หลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ความเจ็บสับสนหายไป พบว่า การปรับเวลาในการทำงานใหม่ ด้วยวิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงทำสวนผลไม้เป็นหลัก แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นเห็นถึงช่องทางจึงอาชีพเสริมจากการทำที่พักร้านอาหาร ร้านค้า คาเฟ่ และบางส่วนมาทำกลุ่มองค์กรชุมชนมีทั้งสาธิตให้กับคนที่มาศึกษาดูงานและทำผลิตภัณฑ์มาส่งกลุ่มเพื่อขาย จึงจำเป็นต้องมีการจัดสรรเวลาในการทำงานใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นคนที่มาทำกลุ่มองค์กรชุมชนจะเข้ามาช่วยที่กลุ่มเมื่อมีคนมาศึกษาดูงาน เมื่อเสร็จภารกิจตรงนี้จะเข้าสวนผลไม้ต่อ และถ้าใครที่ทำที่พักร้านอาหารด้วยจะแวะไปตอนเที่ยง บางครั้งถ้าช่วงหน้าผลไม้ค่อนข้างเยอะจะปิดร้านไปทำสวนหรือมีการจ้างแรงงานมาช่วยทำตรงนี้ และยังต้องมีการปรับเวลา เส้นทางเพื่อไม่ให้สวนทางกับนักท่องเที่ยว คณะทัวร์ ปัจจุบันก็ยังคงมีปัญหาถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่มาช่วยโบกรถก็ตาม

2. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์จากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง เป็นพฤติกรรมปรับตัวในเรื่องของความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อมีสื่อโซเชียลภายนอกเข้ามามีอิทธิพล พบว่า มีการปรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน จากอิทธิพลของสื่อโซเชียลส่งผลให้วัฒนธรรมอื่น ๆ มีให้เห็นอย่างแพร่หลาย เข้าถึงง่าย จึงได้ปรับเป็นการลงข้อมูลเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมที่มีในชุมชนทั้งที่มีอยู่และไม่มีให้เห็น สินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้านมีการปรับเป็นการขายช่องทางในออนไลน์ และเรื่องราวอื่น ๆ อีกมากมาย ลงในโซเชียลช่องทางต่าง ๆ มากขึ้น เพราะในบางเรื่องไม่ได้มีโอกาสไปดูในสถานที่จริง แต่สามารถดูได้ทางโซเชียลที่ได้ลงเอาไว้

3. การปรับตัวด้านการพึ่งพาพึ่งกันจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนคีรีวง ในเรื่องของการดูแลระหว่าง ครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้านที่อยู่ระแวกเดียวกัน รวมการช่วยเหลือกันในช่วงที่มีกิจกรรมในชุมชน พบว่า การพึ่งพาพึ่งกันคนในครอบครัวมากขึ้น การท่องเที่ยวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคนครอบครัว เครือญาติ ยังสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ ในอดีตเป็นอย่างไรปัจจุบันก็ยังคงเป็นเช่นนั้น มีบางคนส่งลูกไปเรียน หรือได้ทำงานนอกพื้นที่ แต่เมื่อถึงเวลาหนึ่งที่เรียนจบว่างจากงานก็กลับมาช่วยครอบครัวในช่วงหน้าผลไม้ ถ้าเป็นธุรกิจที่พักร้านอาหาร คาเฟ่ ด้วยโซเชียลเข้ามามีอิทธิพลจึงเข้ามาช่วยในเรื่องของการทำภาพ คลิปวิดีโอ ช่องทางการจองที่พักทางออนไลน์ รีวิวร้าน ตรงนี้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างและทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจง่ายขึ้นในการมาใช้บริการ

อภิปรายผล

ปัญหาจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคีรีวง หมู่ที่ 5 ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผล ได้ดังนี้

ปัญหาจากผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า คนในชุมชนมีการใช้ต้นทุนในการทำสวนผลไม้เพิ่มขึ้น จากเดิมที่ชุมชนคีรีวงมีการทำสวนผลไม้แบบสมรมทำกันเองในครอบครัว แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาทำให้มีการทำอาชีพอื่นเสริมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้คนที่ทำสวนผลไม้ ซึ่งต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้นจากที่มีแค่ค่าปุ๋ย ค่ายาฉีดบำรุง ต้องมีค่าจ้างแรงงานภายนอกเพื่อมาช่วยงาน เช่น คนเก็บผลไม้ คนดูแลพื้นที่สวน ถึงแม้การท่องเที่ยวจะเป็นแหล่งรายได้หนึ่งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก หรือกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ แต่รายได้ที่เกิดขึ้นกลับไม่มีความมั่นคงเพราะไม่ได้มีตลอดทั้งปี ขึ้นอยู่กับฤดูกาลวันหยุด และสถานการณ์ภายนอกทำให้กลุ่มผู้ประกอบการบางส่วนประสบปัญหารายได้ขาดช่วงที่ไม่มีรายได้ประจำจึงมีการทำสวนผลไม้ควบคู่กันไปเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี และเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาจำเป็นต้องมีการ

ปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากขึ้นทั้งในเรื่องของ ซ่อมแซมถนนที่ชำรุด เจ้าหน้าที่ช่วยโบกรถในจุดที่รถติด จัดการปัญหาขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน จนถึงผู้ประกอบการร้านค้า และในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งจะมีการจัดสรรงบประมาณมาให้แต่ละปีเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ หนึ่งฤทัย วงศ์ใหญ่ ที่ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบทางด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า การท่องเที่ยวจะมีรายได้ที่เป็นไปตามฤดูกาลจึงมีรายได้ที่ไม่สม่ำเสมอ เมื่อถึงฤดูกาลท่องเที่ยวจะมีรายได้เยอะ แต่พอเป็นช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวน้อย (Low Season) ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวลดน้อยลงด้วย จึงเป็นสาเหตุให้ชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักได้เพราะจะมีความเสี่ยงสูง อีกทั้งเกิดปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวด้วย และเมื่อชุมชนท้องถิ่นมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นก็ต้องการแรงงานด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นสาเหตุให้เกิดการถ่ายเทแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นอื่นเข้ามาทำงานในชุมชนท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นทำให้มีนักท่องเที่ยวและแรงงานต่างถิ่นหลั่งไหลเข้ามา (หนึ่งฤทัย วงศ์ใหญ่, 2560) และการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบหรือส่วนใหญ่มีผลกระทบในระดับปานกลาง ดังนั้น แนวทางการพัฒนาควรติดตามผลกระทบที่มีแนวโน้มรุนแรงและสร้างมูลค่าเพิ่มในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน รวมถึงกำหนดมาตรการบริหารจัดการที่ลดความขัดแย้งและสงครามราคา เช่น การกำหนดจุดคุ้มทุน การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวให้เหมาะกับบ้านพักและสร้างกลไกความร่วมมือให้เจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ในการทำอาหารรับรองนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในลักษณะกลุ่มใหญ่ร่วมกัน (อำนาจ รักษาพล และคณะ, 2563)

ปัญหาจากผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง

ปัญหาจากผลกระทบด้านสังคมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า คนในชุมชนมีความขัดแย้งผลทางประโยชน์เพิ่มขึ้น เนื่องจาก ในอดีตการทำกรท่องเที่ยวในชุมชนมีการจัดการที่พัก อาหารร่วมกัน มีการจัดปฏิทินการท่องเที่ยวในรอบหนึ่งปี แต่ในปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับการของหน่วยงานที่จัดขึ้นและเรื่องอาหาร ที่พักแยกกันทำของใครของมัน และบางครั้งทำให้เกิดปัญหาการขายตัดราคา รวมถึงคนที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเกิดความไม่พอใจ และวิถีชีวิตคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อชุมชนเป็นที่รู้จักนักท่องเที่ยวจะเข้ามา ยิ่งนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากเท่าไรย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของคนในชุมชนมากขึ้น ที่นี้จะพบปัญหาในช่วงหน้าผลไม้ ถนนค่อนข้างแคบ รถชนผลไม้ลงจากเขาจะสวนทางกันรถของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลไม้ และจากที่ทำแค่สวนผลไม้ก็ทำอาชีพอย่างหลากหลายมากขึ้นอย่างน้อยก็อาชีพประกอบกันทั้งที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของ และกลุ่มองค์กรชุมชนและมีการพัฒนาตนเองในเรื่องของภาษา การใช้โซเชียล มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ หนึ่งฤทัย วงศ์ใหญ่ ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านสังคม พบว่า การท่องเที่ยวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมคนในชุมชน จากชุมชนเคยมีความเป็นอยู่ในสังคมชนบทที่เรียบง่าย แต่เมื่อการท่องเที่ยวเข้าไปย่อมเป็นเหตุให้คนในชุมชนเกิดความชื่นชมและเลียนแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมที่มีมาแต่ดั้งเดิม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านการแต่งกายพื้นเมืองมาเป็นแบบสมัยใหม่ เกิดค่านิยมการบริโภคสินค้าต่าง ๆ ที่ใช้เครื่องจักรกลมาผลิตสินค้าพื้นเมืองแทนแรงงานมือ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นการทำลายเอกลักษณ์ของชุมชนที่เคยเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวและยังเกิดปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนบางคนเกิดความโลภจึงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยการคิดกำไรเกินควร เกิดการหลอกลวงหรือโกงนักท่องเที่ยว ทำให้ภาพการท่องเที่ยวของชุมชนติดลบจนนักท่องเที่ยวไม่อยากเข้ามาท่องเที่ยวอีก (หนึ่งฤทัย วงศ์ใหญ่, 2560) และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของคนในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งยังตระหนักในขีดความสามารถของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นในการรับ

นักท่องเที่ยว ส่งเสริมการอนุรักษ์ และไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อมของธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวตลอดจนดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น (เกตุกุล สระแก้ว, 2564)

ปัญหาจากผลกระทบด้านวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า การท่องเที่ยวในชุมชนมีความเกี่ยวข้องในแง่ของธุรกิจมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมเดิมของชุมชนหายไป ถูกกลืนไป ในช่วงวัยอื่น ๆ ยังคงรักและหวงแหนวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ในวัยรุ่นเมื่อมีเทคโนโลยี สื่อโซเชียลเข้ามาทำให้ความสนใจในวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญในชุมชนถูกสนใจน้อยลง ขาดการสืบทอด หันไปสนใจกระแสโซเชียลมากกว่า ให้วัฒนธรรมเดิมหายไปค่อนข้างเยอะแต่ไม่ได้หายไปหมดไปหรือเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง และมีการดัดแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิมให้เหมาะกับยุคสมัย ด้วยอิทธิพลของโซเชียลที่มีวัฒนธรรมใหม่เกิดขึ้นมากมาย วัฒนธรรมเหล่านั้นได้แพร่กระจาย เข้าถึงง่ายขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนใจจึงต้องมีการปรับรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนจากการแสดงพื้นบ้านดั้งเดิมเป็นโชว์ที่มีความสนุกสนานอย่างดนตรีสดที่เป็นนักร้องยุคใหม่ เพลงที่ได้รับความนิยม การแต่งกายของแดนเซอร์ที่มีความน่าสนใจขึ้น และอาหารพื้นบ้านถูกแทรกด้วยอาหารสำเร็จรูป เพิ่มอาหารที่ได้รับความนิยมเข้ามาขายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ งานกำโลน Festifal แอท คีรีวง จะมีการผสมผสานระหว่างอาหารพื้นบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน การแสดงพื้นบ้านกับอาหารที่ได้รับความนิยม แสดงในรูปแบบดนตรีสดในงานเพื่อให้เหมาะกับยุคสมัย มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (หนึ่งฤทัย วงศ์ใหญ่, 2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชน กล่าวคือ เมื่อการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมนำความเจริญทางวัตถุเข้ามาสู่ชุมชน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ ถ้ามองถึงผลกระทบในระยะยาวแล้วเป็นการทำลายเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น

ปัญหาจากผลกระทบด้านสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ยิ่งชุมชนเป็นที่รู้จักมากเท่าไร นักท่องเที่ยวก็เข้ามามากขึ้น และขยะก็เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ถึงแม้จะมีการจัดการตั้งแต่คนในชุมชนที่ต้องมีการแยกขยะก่อนทิ้ง กลุ่มองค์กรชุมชนที่มีการตั้งกฎให้นำขยะกลับไปด้วยผู้ประกอบการที่จัดการขยะในพื้นที่บริเวณของตนเอง รวมถึงติดป้ายเตือนมีค่าปรับก็ไม่ได้ผลยังเห็นขยะทั้งถุงพลาสติก แก้วน้ำ ขวดน้ำ ถังขนมตามจุดต่าง ๆ ของชุมชน จะพบมากจุดท่องเที่ยวยอดนิยมของชุมชน ในช่วงเทศกาล วันหยุด ขยะเหล่านี้เกิดจากพฤติกรรมของคนที่มาท่องเที่ยวที่ไม่ได้สนใจกฎกติกาไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด และยังมีสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้นถ้าเทียบกับในอดีตที่นี้มีสิ่งปลูกสร้างค่อนข้างน้อย เห็นเพียงทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อย่างถนน สะพานข้ามน้ำตก และสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น ยิ่งเป็นที่ท่องเที่ยวยอดนิยม เมื่อนักท่องเที่ยวมาเยอะก็เห็นช่องทางของรายได้ เป็นพื้นที่ที่รกร้างเป็นที่พัก ร้านอาหาร คาเฟ่ ลานจอดรถ ห้องน้ำที่มีค่าบริการจะเป็นการปลูกสร้างในที่ดินของตนเองมาเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ถึงแม้ตรงนี้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ต้องแลกกับพื้นที่ธรรมชาติสีเขียวในชุมชนและถูกแทรกด้วยสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดเรื่องผลกระทบการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรม สกปรก มีขยะเกลื่อนกลาดอยู่ตามบริเวณแหล่ง และปัญหาอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและได้รับความนิยมสูง เช่น จังหวัดภูเก็ต เมืองพัทยา จะเจอปัญหาในลักษณะการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะทำลายธรรมชาติดั้งเดิมของพื้นที่ รวมทั้งมีการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะขัดต่อสภาพธรรมชาติ ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเป็นการทำลายภูมิทัศน์อันเป็นความงาม และเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมไป (รุ่งนภา หาญยุทธ, 2567) และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการรณรงค์นโยบายด้านการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แม้ว่าจะมีมาตรการรณรงค์การเดินทางสีเขียวในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในวงกว้าง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังเห็นด้วยกับการรณรงค์ลดการใช้พลาสติกและการทิ้งขยะให้ถูกที่ แต่ชุมชนควรเพิ่มการ

เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มนต์ศิระ จรุงสุทธิ และเชียง เกาซิต, 2568)

1. การปรับตัวจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง

1.1 การปรับตัวด้านร่างกายจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า คนในชุมชนมีการปรับตัวโดยการปรับเวลาในการทำงานใหม่ ด้วยวิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงทำสวนผลไม้เป็นหลัก แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นเห็นถึงช่องทางเชิงอาชีพเสริมจากการทำที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า คาเฟ่ และบางส่วนมาทำกลุ่มองค์กรชุมชนมีทั้งสาธิตให้กับคนที่มาศึกษาดูงานและทำผลิตภัณฑ์มาส่งกลุ่มเพื่อขาย จึงจำเป็นต้องมีการจัดสรรเวลาในการทำงานใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้สวนทางกับนักท่องเที่ยว คณะทัวร์ และการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้พบปัญหาในเรื่องต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องต้องกฎกติกาขึ้นเพื่อช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาขยะจะพบมากในสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมนำตักทำหา ที่นั่งริมทาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลกำโลนจะต้องมีการคัดแยกขยะก่อนที่จะนำทิ้ง ถ้าใครไม่แยกจะไม่เก็บตรงจุดนั้น กลุ่มองค์กรชุมชนมีกลุ่มว่า “ถ้าใครนำอาหารมีรับประทานให้นำกลับไปด้วย” และผู้ประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหารจะต้องมีการดูแลรักษาความสะอาดของร้านตนเอง มีการติดป้ายเตือนเพิ่ม มีความแตกต่างกับแนวคิดของ ธันยพร นาดัน และอัจฉรา วัฒนปัญญา ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการปรับตัวจากผลกระทบของการท่องเที่ยว พบว่า คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลักเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งส่งผลดีโดยชุมชน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว และสามารถเปิดจำหน่ายได้ตลอดทั้งปีและชุมชนมีการกระจายรายได้ในลักษณะที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มทอผ้า ส่งผลให้ชาวบ้านหันมาเข้าร่วมกลุ่มในชุมชน (ธันยพร นาดัน และอัจฉรา วัฒนปัญญา, 2562)

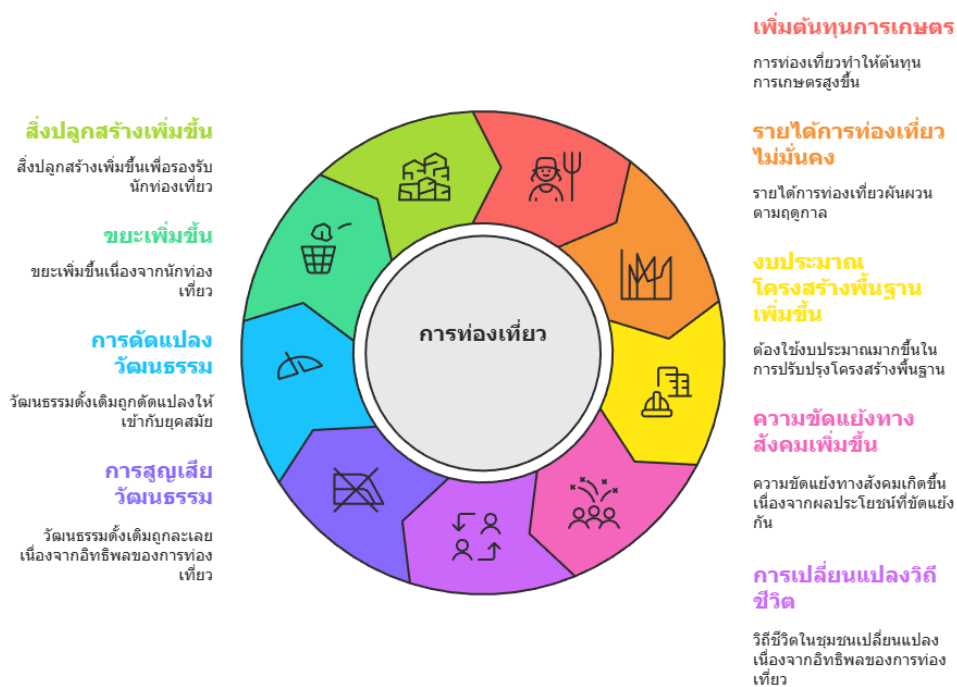
1.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์จากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า คนในชุมชนมีการปรับตัวโดยการปรับรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน ด้วยอิทธิพลของสื่อโซเชียลส่งผลให้วัฒนธรรมอื่น ๆ มีให้เห็นอย่างแพร่หลาย เข้าถึงง่าย จึงได้ปรับเป็นการลงข้อมูลเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมที่มีในชุมชนทั้งที่มีอยู่และไม่มีให้เห็น สินค้าจากภูมิปัญญาชาวบ้านมีการปรับเป็นการขายช่องทางในออนไลน์ เพราะในบางเรื่องไม่ได้มีโอกาสไปดูในสถานที่จริง แต่สามารถดูได้ทางสื่อโซเชียลที่ใดก็ได้ แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ ถึงเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน สิ่งผู้คนชื่นชอบในชุมชนคีรีวงคือ เอกลักษณ์เด่นชัดไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตที่ยังคงยึดการทำสวนสมรมเป็นหลักทำให้ที่นี่มีธรรมชาติสีเขียวที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ ด้วยภูมิศาสตร์ของชุมชนที่อยู่ในหุบเขา มีลำธารไหลผ่าน ไม่มีมลพิษ ฝุ่นควันเหมาะกับการมาพักผ่อน และยังมีในเรื่องของภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีการนำทรัพยากรมาใช้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างหลากหลาย ทั้ง ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ อาหาร สมุนไพร ยารักษาโรค ได้รับความสนใจจึงได้มาซื้อซ้ำในรูปแบบออนไลน์ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ พัฒนมาศ วงศ์พัฒนศิริ ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนกับวัฒนธรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีความจำเป็นต้องมีการนำมาปรับใช้ในการท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีประโยชน์ในด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อการเข้าถึง Platform ที่เป็นบริการสาธารณะในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (พัฒนมาศ วงศ์พัฒนศิริ, 2562)

1.3 การปรับตัวด้านการพึ่งพาหะหว่างกันจากผลกระทบของการท่องเที่ยวในชุมชนคีรีวง พบว่า มีการพึ่งพากันมากขึ้นทั้งในครอบครัวและคนในชุมชนเอง เพราะ การท่องเที่ยวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคนครอบครัว เครือญาติ ยังสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ ในอดีตเป็นอย่างไรปัจจุบันก็ยังคงเป็นเช่นนั้น มีบางคนส่งลูกไปเรียน หรือได้ทำงานนอกพื้นที่ แต่เมื่อถึงเวลาหนึ่งที่เรียนจบ ว่างจากงานก็กลับมาช่วยครอบครัวในช่วงหน้าผลไม้ ถ้าเป็นธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร คาเฟ่ ด้วยสื่อโซเชียลเข้ามามีอิทธิพลจึงเข้ามาช่วยในเรื่องของการทำภาพ คลิปวิดีโอ ช่องทางการจองที่พักทางออนไลน์ รีวิวร้าน ตรงนี้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างและ

ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจง่ายขึ้นในการมาใช้บริการ พบว่า คนในชุมชนมีการปรับตัวโดยการเน้นให้คนในชุมชนทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อเป็นการเริ่มต้นความสัมพันธ์ในการสร้างครอบครัว และได้นำวัฒนธรรมประเพณีมาเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น ประเพณีมัดมือ เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวปกาเกอะญอ ซึ่งจัดทำปีละครั้งและทำในช่วงวันปีใหม่ โดยลูกหลานทุกคนต้องกลับมาเพื่อทำพิธีนี้ เพราะถ้ามาไม่ครบครอบครัวจะไม่ได้ทำพิธี จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้กลับมาพร้อมหน้ากัน (ธัญพร นาดัน และอัจฉรา วัฒนภิญโญ, 2562) และวิถีชีวิต ผลกระทบ วิธีการปรับตัวของชุมชน เงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเงินเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและมีบทบาทในชีวิตประจำวัน โดยระบบเศรษฐกิจจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับระบบการหมุนเวียนของเงิน ซึ่งมนุษย์ทุกคนต้องใช้เงินในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการในการอยู่รอดภายในสังคม (ศศกมลภัก ศิริวัฒน์กุลวงศ์, 2567)

องค์ความรู้ใหม่

วงจรผลกระทบของการท่องเที่ยว

ภาพที่ 8 วงจรผลกระทบของการท่องเที่ยว

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะพบว่า การท่องเที่ยวชุมชนคือวังส่งผลกระทบเชิงโครงสร้างทั้งด้านเศรษฐกิจที่ต้นทุนสูงขึ้น สังคมที่วิถีชีวิตดั้งเดิมถูกรบกวน และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมจากปัญหาขยะและสิ่งปลูกสร้าง แต่ชุมชนสามารถปรับตัวได้ผ่านการจัดการเวลา การสร้างกติกาชุมชน และการใช้สื่อสมัยใหม่รักษาอัตลักษณ์ ซึ่งในเชิงนโยบายควรเร่งสร้างระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบรวมศูนย์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ โดยให้ความสำคัญกับคนในพื้นที่เป็นลำดับแรก พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นในการสืบทอดภูมิปัญญาแก่คนรุ่นใหม่ผ่านสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และควรมีการทำวิจัยเชิงลึกที่ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่หลากหลายเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมดุลและยั่งยืนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). ชุมชนบ้านคีรีวง. เรียกใช้เมื่อ 22 ธันวาคม 2568 จาก <https://thai.tourismthailand.org/Attraction/ชุมชนบ้านคีรีวง>
- เกตุกุล สระกวี. (2564). ผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) ของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว. วารสารพัฒนศาสตร์, 4(2), 130-183.
- ที่ทำการอำเภอลานสกา. (2556). ชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.lansakadistrict.go.th/index.php>
- อินยพร นาดัน และอัจฉรา วัฒนปัญญา. (2562). ผลกระทบจากการปรับตัวต่อการท่องเที่ยวของชุมชนปกาสัยเกะญอบ้านแม่ปิง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 14(1), 121-134.
- พัฒนา มาศ วงศ์พัฒนศิริ. (2562). การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 13 กันยายน 2568 จาก <https://shorturl.asia/UCFtg>
- มนต์ศิระ จรูญสิทธิ์ และเชียง เกาซิด. (2568). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเขตกรุงเทพมหานคร ในการรณรงค์ท่องเที่ยวสีเขียวและการปลูกจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วารสารวิจัยสังคมและปริทัศน์, 48(1), 1-14.
- รุ่งนภา หาญยุทธ. (2567). การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพสถานประกอบการที่พักนักท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 22 ธันวาคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/DK4qL>
- ศศกมลภัก คิริวัฒน์กุลวงศ์. (2567). กระบวนการปรับตัวของชุมชนเพื่อความอยู่รอดในพื้นที่ท่องเที่ยว: กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 9(2), 251-266.
- หนึ่งฤทัย วงศ์ใหญ่. (2560). ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเดินป่า ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อำนาจ รักษาพล และคณะ. (2563). ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 9(1), 50-70.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

วารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เป็นวารสารวิชาการของวัดสนธิ์ (นาสน) ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและนำเสนอ องค์ความรู้ทางด้านวิชาการ โดยการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุน การศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัย และสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขาวิชา เกี่ยวกับ ศาสนศึกษา การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐมิติและการเงิน สังคมศาสตร์ทั่วไป สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลหรือองค์กร ทั้ง ภายในและภายนอกวัด เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย ประเภท บทความวิจัย และ บทความวิชาการ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนจะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้ สาขาวิชาเกี่ยวกับ ศาสนศึกษา การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เศรษฐมิติและการเงิน สังคมศาสตร์ทั่วไป สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบหน้ากระดาษทั้ง 4 ด้าน 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและ ตาราง (ถ้ามี) ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็น

ตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 และ ภาพที่ 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3 - 5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุปและขอเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement)** (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

9) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงเอกสารทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าใน การตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด - ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียน และปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญตำบล หมายถึง กติการ่วม ข้อตกลงร่วมของคนในชุมชนที่เกิดจาก สำนึก ของคนในตำบลที่มาอยู่ร่วมกันและสามารถกำหนดเป้าหมายอนาคตของตนเอง ตามวิถีชีวิตแห่งจิตสำนึกร่วม โดยการบูรณาการทุนชุมชนสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการตนเองของตำบล การทำธรรมนูญ จึงมีองค์ประกอบส่วนระดับและกระบวนการหลายขั้นตอน มีเรียกว่า ธรรมนูญ ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือระเบียบชุมชน เป็นต้น มีหัวใจสำคัญของธรรมนูญนั้นอยู่ที่การจัดรูปแบบของอำนาจใหม่ให้เกิดปฏิบัติการเกิด การยอมรับร่วมกันในเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และมาตรการการควบคุมต่าง ๆ (สำนักสนับสนุนสภองค์กรชุมชน, 2559) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของประชากรไทยและสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมาก ส่งผลให้ประเทศชาติมีความรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ ทำให้ประชากรไทยมีความสุขกาย และมีความพอใจกับวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สังคมไทยในปัจจุบันโดยทั่วไปมีความเสื่อมในด้านศีลธรรมและคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ประชากรมีค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยตามกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

ในกรณีที่ต้องการอ้างคำกล่าว หรือต้องการยกผลการวิจัยของนักวิจัยมายืนยัน มีรูปแบบการอ้างอิงดังนี้ คือ หลังชื่อผู้เขียน ครั้งแรก ยังไม่ต้องใส่ปี พ.ศ. แต่ให้ใส่หลังจากเนื้อความจบแล้วแทน ตัวอย่างเช่น

ดังผลการวิจัย ญัฐธิกานต์ โสกงโสด พบว่า การเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6 - 12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัด นักเรียนมีภาวะอ้วน จำนวน 187,000 คน เตี้ย จำนวน 254,620 คน และผอม จำนวน 99,112 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นักเรียนที่เตี้ยและผอม จะมีสติปัญญาด้อย เรียนรู้ช้า ภูมิคุ้มกันโรคต่ำ ติดเชื้อได้ง่าย นักเรียนที่มีภาวะอ้วน เสี่ยงต่อการเกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น (ญัฐธิกานต์ โสกงโสด, 2559)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกล่าวถึงชื่อครั้งแรกจะยังไม่ระบุ ปี พ.ศ. ตามหลังแต่จะมารระบุ (ชื่อนามสกุล, ปี พ.ศ.) หลังจากเนื้อความจบแล้ว

การกรอกข้อมูลอ้างอิงระบบนาม - ปีจะต้องดำเนินการกรอกในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2013 ขึ้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น เนื้อหาสาระเกี่ยวกับอนัตตลักขณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 โดยมีใจความสำคัญของพระสูตรว่า "ภิกษุทั้งหลาย รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตลักขณทั้งหลาย ถ้ารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอนัตตาแล้วไซ้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นอนัตตา ฉะนั้น จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ ในรูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่า "รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ของเราจะเป็นอย่างนี้ อย่าได้เป็นอย่างนั้น" (วิ.ม.(ไทย) 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระครูพรหมเขตคนารักษ์, 2564) หรือ (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) หรือ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

7) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาไทยให้ใช้ ก ข ค ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ก), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ข), (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, 2564ค)

8) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด หรือให้ใช้นักวิชาการที่เป็นที่รู้จักของวงการวิชาการทั่วไปมากที่สุด ซึ่งในกรณีนี้เรียกว่า “การอ้างอิงซ้อน” การอ้างอิงซ้อนสามารถอ้างอิงซ้อนได้ไม่เกิน 3 รายการ เช่น การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม คนที่ได้รับการศึกษาจะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดีเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม (Dewey, J. 1965); (พุทธทาสภิกขุ, 2549); (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2555)

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Dewey, J., 1965)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Vogler, R. & Huber, B., 2008)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keller, K. L. et al., 2008)
- 4) กรณีที่ชื่อผู้เขียน และปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์เหมือนกัน ชื่อผู้เขียนที่เป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ A B C ต่อท้ายปี พ.ศ. เช่น (Khongkhawai, S., 2021A), (Khongkhawai, S., 2021B), (Khongkhawai, S., 2021C),
- 5) กรณีการอ้างอิงซ้อน ให้ใช้หลักการเดียวกันกับภาษาไทย

4.2 การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม (หัวข้อเอกสารอ้างอิง)

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สุรางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณานุกรม (บรรณานุกรม).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าอ้างอิง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สีนประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม/ (หน้า). สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ใน บทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92 - 115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลงสู่ฟ้า - หน้าสู่ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

วิชารวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเคื่อ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพหุระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id

Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว) และวิเชษฐ์ สันประสิทธิ์กุล. (2564). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(6), 464-477.

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจาก สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

เสกสรร กิติวิธสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

วชิรารวรรณ นิลเกตุ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเคื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ธีรุตม์ สุขสกุลวัฒน์. (2563). การวิเคราะห์โมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบผสมพระดับด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบทางเลือกที่คำนึงถึงการเดา. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2552). การวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- พระณัฐพงษ์ สิริสุวรรณ (จันทร์โร). (28 มีนาคม 2564). ความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย (คงคาไหว), ผู้สัมภาษณ์).
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก https://smce.doae.go.th/smce1/report/select_report_smce.php?report_id
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484. (2548). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 58 ตอนที่ 1391 (14 ตุลาคม 2548).
- Browder, D. M. et al. (2001). Reviewing resources on self-determination: A map for teachers. Remedial and Special Education, 22(4), 233-244.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers
- Global Entrepreneurship Research Association (GERA). (2020). GEM Thailand Report 2019-20. Retrieved December 21, 2020, from <https://www.gemconsortium.org/report/gem-thailand-report-2019-20>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JSSD> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : suriya.sur@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2013 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 และไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย

บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารนวัตกรรมเพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิงค์วารสารฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารนวัตกรรมเพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน^{1*}, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน², ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³ (ภาษาไทย) (14 pt)
Author's name-surname^{1*}, Author's name-surname¹, Author's name-surname², Author's name-surname³, Author's name-surname³, (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

¹Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

²หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

²Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

³หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

³Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 - 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

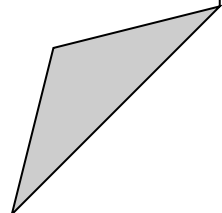
วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล, กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt)นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt.) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรสรุปปลายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระหยาบออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมี
ชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน^{1*}, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน², ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³, ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน³ (ภาษาไทย) (14 pt)
Author's name-surname^{1*}, Author's name-surname¹, Author's name-surname², Author's name-surname³, Author's name-surname³ (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

¹หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

¹Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

²หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

²Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

³หน่วยงานต้นสังกัด จังหวัด ประเทศ (ภาษาไทย) (14 pt)

³Affiliation, Province and Country (ภาษาอังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 - 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 - 5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

...(16 pt)...

ឥរុប (18 pt)

.....(16 pt).....

149. p17

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).

110 p7